T006 A HÀM VI Q32 Ngoại Đạo

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

TAÏP A HAØM QUYEÅN 32

KINH 905. NGOAÏI ÑAÏO1 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Khi aáy, Toân giaû Ma-ha Ca-dieáp vaø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ôû trong nuùi Kyø-xaø-quaät. Baáy giôø coù nhieàu chuùng xuaát gia ngoaïi ñaïo ñeán choã Toân giaû Xaù-lôïi-phaát. Sau khi cuøng Toân giaû thaêm hoûi nhau, roài ngoài lui qua moät beân, noùi vôùi Toân giaû Xaù-lôïi-phaát raèng2: “Theá naøo, Xaù-lôïi-phaát, Nhö Lai coù sanh töû ñôøi sau khoâng3?” Xaù-lôïi-phaát noùi: “Naøy caùc ngoaïi ñaïo, Theá Toân noùi raèng: ‘Ñieàu naøy khoâng kyù thuyeát4.’” Laïi hoûi: “Theá naøo, Xaù-lôïi-phaát! Nhö Lai khoâng coù sanh töû ñôøi sau phaûi chaêng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp raèng: “Naøy caùc ngoaïi ñaïo, Theá Toân noùi raèng: ‘Ñieàu naøy khoâng kyù thuyeát.’” Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Nhö Lai vöøa coù sanh töû ñôøi sau, vöøa khoâng coù sanh töû ñôøi sau chaêng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp raèng: “Theá Toân noùi raèng: ‘Ñieàu naøy khoâng kyù thuyeát.’”

1. AÁn Thuaän Hoäi Bieân, Tuïng 7. Nhö Lai sôû thuyeát, “41. Töông öng Ñaïi Ca-dieáp,” goàm möôøi moät kinh, chín kinh ñaàu, soá 13236-13244 (Ñaïi Chaùnh, soá 1136- 11440); phaàn tieáp, hai kinh, soá 13245-13246, (Ñaïi Chaùnh, soá 905-905); “42. Töông öng Tuï laïc chuû”, möôøi kinh, soá 13247-13256 (Ñaïi Chaùnh, soá 907-916).– Quoác Dòch quyeån 45, Tuïng 8. Nhö Lai, “1. Töông öng Ñaïi Ca-dieáp” möôøi moät kinh, soá 13356-13366; “2. Töông öng Tuï laïc chuû,” goàm möôøi kinh, soá 13367-13376. Paøli, S. 16.12. Paraömaraòaö. 2. Baûn Paøli, Xaù-lôïi-phaát hoûi Ca-dieáp. Xem tieáp ñoaïn döôùi. 3. Paøli: hoti tathaøgato paraö maraòaø, Nhö Lai coù toàn taïi sau khi cheát? 4. Haùn: voâ kyù L °O. Paøli: avyaøkata.

Laïi hoûi Xaù-lôïi-phaát: “Nhö Lai vöøa chaúng phaûi coù sanh töû ñôøi sau, vöøa chaúng phaûi khoâng coù sanh töû ñôøi sau chaêng?” Xaù-lôïi-phaát ñaùp raèng: “Naøy caùc ngoaïi ñaïo, Theá Toân noùi raèng: ‘Ñieàu naøy khoâng kyù thuyeát’” Caùc xuaát gia ngoaïi ñaïo laïi hoûi Toân giaû Xaù-lôïi-phaát: “Theá naøo, nhöõng ñieàu chuùng toâi hoûi, Nhö Lai coù sanh töû ñôøi sau; khoâng coù sanh töû ñôøi sau; vöøa coù ñôøi sau, vöøa khoâng coù ñôøi sau; vöøa chaúng phaûi coù ñôøi sau, vöøa chaúng phaûi khoâng coù ñôøi sau. Taát caû ñeàu ñaùp, Theá Toân noùi raèng: ‘Ñieàu naøy khoâng kyù thuyeát.’ Taïi sao laø moät Thöôïng toïa maø nhö ngu, nhö si, khoâng kheùo, khoâng bieát, nhö treû thô khoâng coù trí töï taùnh5? Sau khi noùi xong nhöõng lôøi naøy, töø choã ngoài ñöùng daäy ra ñi.” Luùc aáy, Toân giaû Ma-ha Ca-dieáp vaø Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ôû caùch nhau khoâng xa, caû hai ban ngaøy ngoài thieàn tö döôùi boùng caây. Sau khi Toân giaû Xaù-lôïi-phaát bieát caùc xuaát gia ngoaïi ñaïo ñaõ ñi roài, ñeán choã Toân giaû Ma-ha Ca-dieáp, cuøng nhau thaêm hoûi khích leä, roài ngoài qua moät beân, ñem nhöõng vieäc baøn luaän vöøa roài cuøng caùc xuaát gia ngoaïi ñaïo thöa laïi ñaày ñuû cho Toân giaû Ma-ha Ca-dieáp: “Thöa Toân giaû Ma-ha Ca-dieáp, vì nhaân gì, duyeân gì maø Theá Toân khoâng kyù

thuyeát ñôøi sau coù sanh töû; ñôøi sau khoâng coù sanh töû; ñôøi sau vöøa coù ñôøi sau vöøa khoâng; chaúng phaûi coù chaúng phaûi khoâng sanh töû?" Toân giaû Ma-ha Ca-dieáp baûo Xaù-lôïi-phaát raèng: "Neáu noùi Nhö Lai ñôøi sau coù sanh töû, thì ñoù laø saéc. Neáu noùi Nhö Lai ñôøi sau khoâng coù sanh töû, thì ñoù laø saéc. Neáu noùi Nhö Lai ñôøi sau vöøa coù sanh töû, ñôøi sau vöøa khoâng coù sanh töû, thì ñoù laø saéc. Neáu noùi Nhö Lai ñôøi sau chaúng phaûi coù, ñôøi sau chaúng phaûi khoâng sanh töû, thì ñoù laø saéc. Vì Nhö Lai, saéc ñaõ döùt heát, taâm kheùo giaûi thoaùt, neân baûo coù sanh töû ñôøi sau, thì ñaây laø ñieàu khoâng ñuùng; hoaëc ñôøi sau khoâng sanh töû; hoaëc ñôøi sau vöøa coù, ñôøi sau vöøa khoâng; hay ñôøi sau chaúng phaûi coù, ñôøi sau chaúng phaûi khoâng sanh töû, thì ñieàu naøy cuõng khoâng ñuùng. Vì

5. Haùn: voâ töï taùnh trí L ¦Û ©Ê ´¼.

Nhö Lai, ñaõ döùt heát saéc, taâm kheùo giaûi thoaùt saâu xa, roäng lôùn voâ löôïng, voâ soá, Nieát-baøn vaéng laëng6. "Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, neáu noùi Nhö Lai coù sanh töû ñôøi sau, thì ñoù laø thoï, laø töôûng, laø haønh, laø thöùc, laø ñoäng, laø tö löï, laø hö doái, laø höõu vi, laø aùi,... cho ñeán, chaúng phaûi coù chaúng phaûi khoâng coù sanh töû7 ñôøi sau cuõng noùi nhö vaäy. Vì Nhö Lai, ñaõ dieät taän aùi, taâm kheùo giaûi thoaùt, neân noùi coù sanh töû ñôøi sau laø khoâng ñuùng; hoaëc khoâng ñôøi sau; hoaëc ñôøi sau vöøa coù, ñôøi sau vöøa khoâng; hay chaúng phaûi coù, chaúng phaûi khoâng ñôøi sau, thì cuõng khoâng ñuùng. Vì Nhö Lai, ñaõ dieät taän aùi, neân taâm kheùo giaûi thoaùt saâu xa, roäng lôùn voâ löôïng, voâ soá, Nieát-baøn vaéng laëng. "Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, vì nhaân nhö vaäy, duyeân nhö vaäy, cho neân coù ngöôøi hoûi Theá Toân: 'Nhö Lai hoaëc coù hoaëc khoâng, hoaëc vöøa coù vöøa khoâng, chaúng phaûi coù chaúng phaûi khoâng sanh töû ñôøi sau.' Ngaøi ñaõ khoâng theå kyù thuyeát." Sau khi hai vò Chaùnh só cuøng baøn luaän vôùi nhau xong, caû hai trôû veà choã cuûa mình. M KINH 906. PHAÙP TÖÔÙNG HOAÏI8 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø Toân giaû Ma-ha Ca-dieáp ñang ôû taïi giaûng ñöôøng Loäc töû maãu, vöôøn phía Ñoâng, nöôùc Xaù-veä. Vaøo buoåi xeá chieàu, sau khi töø thieàn tònh tænh giaác, Toân giaû ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät raèng:

6. Baûn Paøli, Ca-dieáp traû lôøi: na hetaö aøvuso atthasaöhitaö naødibrahmacariyakaö na nibbidaøya na viraøgaøya na nirodhaøya na upasamaøya na abhióóaøya na saöbodhaøya na nibbaøya saövattati, vì ñieàu aáy khoâng lieân heä ñeán muïc ñích, khoâng thuoäc phaïm haïnh caên baûn, khoâng daãn ñeán yeåm ly, khoâng daãn ñeán ly tham, dieät taän, tòch tónh, thaéng trí, giaùc ngoä, Nieát-baøn. 7. Ñeå baûn khoâng coù hai chöõ sanh töû. Vì ñaây laø cuù nghóa thöù töï cuûa vaán ñeà, neân theo caùc nghóa tröôùc maø theâm cho ñuû yù. 8. Paøli, S.16.13. Saddhammapaæiruøpakaö (töôïng phaùp). Tham chieáu Haùn, N0100(121).

"Baïch Theá Toân, vì nhaân gì, duyeân gì, tröôùc ñaây Theá Toân ít cheá caám giôùi cho caùc Thanh vaên, maø luùc aáy nhieàu Tyø-kheo taâm laïi öa thích hoïc taäp; coøn

ngaøy nay thì cheá nhieàu caám giôùi, maø caùc Tyø-kheo laïi ít thích hoïc taäp?” Phaät baûo: “Ñuùng vaäy, Ca-dieáp, vì maïng tröôïc, phieàn naõo tröôïc, kieáp tröôïc, chuùng sanh tröôïc, kieán tröôïc9 vaø phaùp thieän cuûa chuùng sanh bò suùt giaûm, neân Ñaïi Sö vì caùc Thanh vaên cheá ra nhieàu caám giôùi, nhöng hoï laïi ít thích hoïc taäp! “Naøy Ca-dieáp, thí nhö luùc kieáp saép muoán hoaïi, tuy vaät baùu thaät chöa dieät maát, nhöng vaät baùu nguïy taïo töông tôï laïi xuaát hieän ôû theá gian. Khi vaät baùu nguïy taïo ñaõ xuaát hieän, vaät baùu thaät seõ maát10. Cuõng vaäy Ca-dieáp, Chaùnh phaùp11 Nhö Lai luùc saép muoán dieät, laïi coù töôïng phaùp töông tôï12 sanh ra; khi töôïng phaùp töông tôï ñaõ xuaát hieän ôû theá gian roài, thì Chaùnh phaùp seõ bò dieät. “Thí nhö trong bieån caû, neáu thuyeàn chôû nhieàu traân baûo, chaéc seõ nhanh choùng bò ñaém chìm. Chaùnh phaùp Nhö Lai khoâng nhö vaäy, maø seõ bò tieâu dieät töø töø. Chaùnh phaùp cuûa Nhö Lai khoâng bò ñaát laøm hoaïi, khoâng bò nöôùc, löûa, gioù laøm hoaïi ñi. Cho ñeán luùc chuùng sanh aùc xuaát hieän ôû theá gian, thích laøm caùc ñieàu aùc, muoán laøm caùc ñieàu aùc, thaønh töïu caùc ñieàu aùc; phi phaùp noùi laø phaùp, phaùp noùi laø phi phaùp; phi luaät noùi laø luaät; baèng phaùp töông tôï maø cuù vò thònh haønh. Baáy giôø Chaùnh phaùp Nhö Lai môùi chìm maát. “Naøy Ca-dieáp, coù naêm nhaân duyeân coù khaû naêng laøm cho Chaùnh phaùp Nhö Lai chìm maát. Nhöõng gì laø naêm? Ñoù laø neáu Tyø-kheo ñoái vôùi Ñaïi Sö maø khoâng kính, khoâng troïng, khoâng thaønh yù cuùng döôøng; khi ñoái vôùi Ñaïi Sö ñaõ khoâng kính, khoâng troïng, khoâng thaønh yù cuùng döôøng, sau ñoù vaãn nöông töïa ñeå soáng. Ñoái vôùi phaùp, hoaëc hoïc giôùi,

9. Goïi laø nguõ tröôïc aùc theá ¤ ¿B ´c ¥@¡A baûn Paøli khoâng coù. 10. Baûn Paøli: khi vaøng thaät coøn ôû ñôøi thì vaøng giaû khoâng xuaát hieän. Khi vaøng giaû xuaát hieän thì vaøng thaät bieán maát ôû ñôøi (yato ca kho jaøtaruøpappaæiruøpakaö loke uppajjati atha jaøtaruøpassa antaradhaønaö). 11. Chaùnh phaùp ¥¿ ªk. Paøli: saddhamma. 12. Haùn: töông tôï töôïng phaùp ¬Û ¦ü ¶H ªk. Paøli: saddhammapatiruøpaka, töông tôï chaùnh phaùp.

hoaëc giaùo giôùi tuøy thuaän, hay caùc phaïm haïnh ñöôïc Ñaïi Sö khen ngôïi cuõng khoâng kính, khoâng troïng, khoâng thaønh yù cuùng döôøng maø vaãn soáng y chæ13. Naøy Ca-dieáp, ñoù goïi laø naêm nhaân duyeân laøm cho Chaùnh phaùp Nhö Lai nhaân ñaây chìm maát. “Naøy Ca-dieáp, coù naêm nhaân duyeân khieán cho phaùp luaät cuûa Nhö Lai khoâng chìm, khoâng maát, khoâng suy giaûm. Nhöõng gì laø naêm? Ñoù laø neáu Tyø-kheo ñoái vôùi Ñaïi Sö maø cung kính, toân troïng, thaønh yù cuùng döôøng, soáng y chæ; ñoái vôùi phaùp, hoaëc hoïc giôùi, hoaëc giaùo giôùi tuøy thuaän, hay phaïm haïnh ñöôïc Ñaïi Sö khen ngôïi cuõng cung kính, toân troïng, thaønh yù cuùng döôøng, soáng y chæ. Naøy Ca-dieáp, ñoù goïi laø naêm nhaân duyeân laøm cho phaùp luaät Nhö Lai khoâng chìm, khoâng maát, khoâng suùt giaûm. Cho neân naøy Ca-dieáp, neân hoïc nhö vaày: ‘Ñoái vôùi Ñaïi Sö neân tu cung kính, toân troïng, thaønh yù cuùng döôøng, soáng y chæ; ñoái vôùi phaùp, hoaëc hoïc giôùi, hoaëc giaùo giôùi tuøy thuaän, hay caùc phaïm haïnh maø ñöôïc Ñaïi Sö khen ngôïi, cuõng phaûi cung kính, toân troïng, thaønh yù cuùng döôøng, soáng y chæ.” Sau khi Phaät noùi kinh naøy xong, Toân giaû Ma-ha Ca-dieáp, hoan hyû tuøy hyû laøm leã

maø lui. M KINH 907. GIAU-LA-CHAAU-LA14 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø coù thoân tröôûng Giaù-la-chaâu-la-na-la15 ñi ñeán choã Phaät. Sau

13. Baûn Paøli: paóca okkamaniyaø... satthari agaøravaø viharanti appatissaø, dhamme agaøravaø... saíghe agaøravaø... sikkhaøya agaøravaø... samaødhismiö agaøravaø..., naêm söï thoaùi hoùa: chuùng khoâng toân troïng Ñaïo sö, soáng khoâng tuøy thuaän; khoâng toân troïng Phaùp, khoâng toân troïng Taêng, khoâng toân troïng Hoïc giôùi, khoâng toân troïng Chaùnh ñònh. 14. AÁn Thuaän Hoäi Bieân, “42. Töông öng Tuï laïc chuû” goàm möôøi kinh. Ñaïi Chaùnh, quyeån 32, kinh soá 907-916. Phaàn lôùn töông ñöông Paøli, S.42 Gaømanisaöyutta. Xem theâm cht.1 “1. Töông öng Ñaïi Ca-dieáp”. Paøli, S. 42.2. Puæo. Tham chieáu, N0100(122). 15. Giaù-la-chaâu-la-na tuï laïc chuû ¾B Ã¹ ©P Ã¹ ¨º »E ¸¨ ¥D. Paøli: Taølapuæo Naæagaømani, phöôøng tröôûng phöôøng ca vuõ teân laø Taølapuæa.

khi chaøo hoûi uùy laïo xong, ngoài lui qua moät beân baïch Phaät raèng: “Thöa Cuø-ñaøm, toâi nghe caùc vò kyø cöïu trong haøng ca vuõ kòch16 ngaøy xöa noùi nhö vaày: ‘Neáu caùc con haùt ôû tröôùc moïi ngöôøi, ca muùa, dieãn haøi, trình dieãn caùc thöù ca kyõ, laøm cho moïi ngöôøi vui cöôøi hoan laïc; vaø nhôø nghieäp duyeân naøy, neân sau khi thaân hoaïi maïng chung sanh leân coõi trôøi Hoan hyû17.’ Coøn ôû trong phaùp Cuø-ñaøm naøy thì noùi nhö theá naøo?” Phaät baûo thoân tröôûng: “Thoâi, chôù neân hoûi nghóa naøy!”

Ba laàn nhö vaäy, nhöng oâng vaãn hoûi thænh khoâng thoâi. Phaät baûo thoân tröôûng; “Nay Ta hoûi oâng, cöù tuøy theo yù oâng maø ñaùp. Xöa kia ôû nôi thoân naøy chuùng sanh khoâng lìa tham duïc, bò troùi buoäc bôûi söï raøng buoäc cuûa tham duïc; khoâng lìa saân nhueá, bò troùi buoäc bôûi söï raøng buoäc cuûa saân nhueá; khoâng lìa ngu si, bò troùi buoäc bôûi söï raøng buoäc cuûa ngu si. Nhöõng con haùt kia ôû tröôùc moïi ngöôøi trình dieãn ca muùa, kyõ nhaïc vaø dieãn haøi laøm cho moïi vui cöôøi hoan laïc. Vaäy naøy thoân tröôûng, ngay nhöõng ngöôøi vui cöôøi hoan laïc kia, haù khoâng phaûi ñang laøm taêng tröôûng söï troùi buoäc cuûa tham duïc, saân nhueá vaø si meâ ñoù sao?” Thoân tröôûng baïch Phaät raèng: “Ñuùng vaäy, thöa Cuø-ñaøm!” “Naøy thoân tröôûng, thí nhö coù ngöôøi duøng giaây troùi ngöôïc, roài coù ngöôøi trong moät thôøi gian daøi vôùi aùc taâm muoán laøm cho ngöôøi naøy chaúng ñaït ñöôïc nghóa lôïi ích, khoâng ñöôïc an oån, khoâng ñöôïc an laïc, neân thöôøng duøng nöôùc nhoû leân treân sôïi daây troùi. Ngöôøi haù khoâng bò troùi caøng luùc caøng xieát chaët hôn sao?” Thoân tröôûng noùi: “Ñuùng vaäy, thöa Cuø-ñaøm!” Phaät baûo: “Naøy thoân tröôûng, xöa kia chuùng sanh cuõng laïi nhö vaäy. Khoâng

16.

Haùn: Ca vuõ hyù tieáu kyø nieân tuùc só ºq »R À¸ º Ï ¦~ ±J ¤h. Paøli:
aøcariyaøpaøcariyaø naæaø, Sö toå cuûa caùc ca kyõ.

17.

Hoan hyû thieân Åw ³ß ¤Ñ¡F N0100(122): Quang chieáu thieân. Paøli: Pahaøsaø devaø.

xa lìa söï troùi buoäc cuûa tham duïc, saân nhueá vaø si; duyeân vaøo nhöõng cuoäc giaûi trí vui cöôøi, hoan laïc, laøm taêng theâm söï troùi buoäïc aáy.” Thoân tröôûng noùi: “Thaät vaäy, thöa Cuø-ñaøm, nhöõng con haùt naøy ñaõ laøm cho moïi ngöôøi vui cöôøi hoan laïc, nhöng caøng laøm taêng theâm söï troùi buoäc cho tham duïc, saân nhueá vaø si meâ maø thoâi. Vì nhaân duyeân naøy maø khi thaân hoaïi maïng chung ñöôïc sanh veà ñöôøng thieän, ñieàu naøy khoâng theå coù ñöôïc.”

Phaät baûo thoân tröôûng: “Neáu baûo caùc con haùt xöa kia coù theå laøm cho moïi ngöôøi vui cöôøi, hoan laïc, vì nhôø nghieäp duyeân naøy maø sanh veà coõi trôøi Hoan hyû, thì ñaây laø taø kieán. Neáu ngöôøi naøo laø taø kieán, coù theå sanh veà hai ñöôøng: hoaëc laø ñöôøng ñòa nguïc, hoaëc laø ñöôøng suùc sanh.” Luùc nghe noùi nhöõng lôøi naøy, thì thoân tröôûng Giaù-la-chaâu-la-na-la buoàn thöông rôi leä. Baáy giôø, Theá Toân baûo thoân tröôûng: “Cho neân, tröôùc ñaây ba laàn hoûi, Ta khoâng ñaùp vaø baûo thoân tröôûng thoâi, chôù hoûi nghóa naøy.” Thoân tröôûng baïch Phaät: “Thöa Cuø-ñaøm, toâi khoâng vì nhöõng lôøi noùi cuûa Cuø-ñaøm maø thöông khoùc rôi leä. Toâi töï mình nghó, taïi sao töø tröôùc ñeán giôø mình laïi ñeå cho nhöõng sôû kieán ngu si, khoâng minh baïch, khoâng löông thieän cuûa boïn ngheä só kia löøa doái raèng: ‘Neáu caùc con haùt ôû tröôùc moïi ngöôøi, ca muùa,… cho ñeán ñöôïc sanh veà coõi trôøi Hoan hyû.’ Baây giôø, toâi laïi nghó, laøm sao caùc ngheä só ca muùa, dieãn kòch coù theå sanh veà coõi trôøi Hoan hyû ñöôïc?

“Thöa Cuø-ñaøm, töø nay toâi xin töø boû caùi ngheà ngheä só aùc baát thieän kia, xin nöông veà Phaät, nöông veà Phaùp, nöông veà Taêng Tyø-kheo.” Phaät daïy: “Laønh thay, thoân tröôûng! Ñaây laø ñieàu chaân thaät.” Sau khi thoân tröôûng Giaù-la-chaâu-la-na-la nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû tuøy hyû, ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài vui veû ra veà. M KINH 908. CHIEÁN ÑAÁU HOAÏT18 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông

18. Soáng baèng ngheà chieán ñaáu, töùc chieán só. Paøli, S. 42.3 Yodhaøjìvo.

xaù. Baáy giôø coù vò thoân tröôûng soáng veà ngheà chieán ñaáu19, ñi ñeán choã Phaät cung kính thaêm hoûi, sau khi thaêm hoûi xong, ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät raèng: “Thöa Cuø-ñaøm, toâi nghe caùc vò toân tuùc kyø cöïu soáng veà ngheà chieán ñaáu ngaøy xöa noùi nhö vaày: ‘Neáu soáng veà ngheà chieán ñaáu, mình maëc giaùp daøy, tay caàm binh khí saéc beùn, daãn ñaàu töôùng só, coù khaû naêng cuøng phöông tieän beû gaõy moïi aâm möu oaùn ñòch; nhôø vaøo nghieäp baùo naøy, maø sanh veà coõi trôøi Tieãn haøng phuïc20.’ Coøn ôû trong phaùp cuûa Cuø- ñaøm, nghóa naøy nhö theá naøo?” Phaät baûo vò thoân tröôûng soáng veà chieán ñaáu: “Thoâi, chôù neân hoûi nghóa naøy!” Ba laàn hoûi laïi nhö vaäy, ba laàn cuõng laïi baûo thoâi, nhöng vaãn cöù hoûi khoâng thoâi. Phaät baûo thoân tröôûng, baây giôø, Ta hoûi oâng, cöù tuøy theo yù oâng maø traû lôøi: “Naøy thoân tröôûng, theo yù oâng thì sao: Neáu soáng veà ngheà chieán ñaáu, mình maëc giaùp daøy, tay caàm binh khí saéc beùn, daãn ñaàu töôùng só, coù khaû naêng cuøng phöông tieän beû gaõy moïi aâm möu oaùn ñòch, thì ngöôøi naøy tröôùc ñoù haù khoâng khôûi leân taâm laøm thöông toån, saùt haïi; muoán baét troùi, xieàng xích, ñaâm cheùm, saùt haïi ñoái vôùi keû

khaùc sao?” Thoân tröôûng baïch Phaät: “Ñuùng vaäy, baïch Theá Toân!” Phaät baûo thoân tröôûng: “Soáng laøm ngheà chieán ñaáu phaïm ba thöù aùc taø: Hoaëc veà thaân, hoaëc mieäng, hoaëc yù. Vì nhaân duyeân ba thöù aùc taø naøy, maø sau khi thaân hoaïi maïng chung, seõ ñöôïc sanh veà coõi trôøi Tieãn haøng phuïc thuoäc ñöôøng thieän, thì ñieàu naøy khoâng theå xaûy ra!” Phaät baûo thoân tröôûng: “Neáu caùc vò toân tuùc kyø cöïu soáng veà ngheà chieán ñaáu ngaøy xöa thaáy nhö vaày, noùi nhö vaày: ‘Neáu soáng veà ngheà chieán ñaáu, mình maëc giaùp truï, tay caàm binh khí saéc beùn, xoâng leân tröôùc ñoái ñòch, coù khaû

19.

Chieán ñaáu hoaït tuï laïc chuû ¾Ô ¬¡ »E ¸¨ ¥D. Paøli: yodhaøjìva-gaømaòi, ngöôøi caàm ñaàu phöôøng voõ.

20.

Tieãn haøng phuïc thieân ½b ° ¥ñ ¤Ñ. Paøli: saraójitaø (saraøjitaø) devaø.

naêng cuøng phöông tieän beû gaõy moïi aâm möu oaùn ñòch, nhôø vaøo nhaân duyeân naøy, maø sanh veà coõi trôøi Tieãn haøng phuïc.’ Thì ñaây laø taø kieán, vì ngöôøi taø kieán chaéc chaén seõ sanh veà hai ñöôøng: hoaëc laø ñöôøng ñòa nguïc, hoaëc laø ñöôøng suùc sanh.” Luùc nghe noùi nhöõng lôøi naøy, thì thoân tröôûng naøy buoàn thöông rôi leä. Phaät baûo thoân tröôûng: “Vì nghóa naøy, neân tröôùc ñaây ba laàn Ta baûo thoân tröôûng thoâi ñi, maø khoâng vì oâng noùi.” Thoân tröôûng baïch Phaät: “Toâi khoâng vì nhöõng lôøi noùi cuûa Cuø-ñaøm maø thöông khoùc rôi leä maø mình töï nghó caùc vò toân tuùc kyø cöïu soáng veà ngheà chieán ñaáu ngaøy xöa ngu si, khoâng löông thieän, khoâng minh baïch, soáng laâu daøi trong söï löøa doái, noùi raèng: ‘Neáu soáng veà ngheà chieán ñaáu, mình maëc giaùp truï, tay caàm binh khí saéc beùn, xoâng leân tröôùc ñoái ñòch,… cho ñeán ñöôïc sanh veà coõi trôøi Tieãn haøng phuïc.’ Cho neân thöông khoùc rôi leä. Baây giôø, toâi laïi nghó raèng caùc vò soáng veà chieán ñaáu vaø nhôø nhaân duyeân aùc nghieäp, maø sau khi thaân hoaïi maïng chung, seõ ñöôïc sanh veà coõi trôøi Tieãn haøng phuïc, thì ñieàu ñoù khoâng theå xaûy ra ñöôïc? “Thöa Cuø-ñaøm, töø nay toâi xin töø boû caùc nghieäp aùc, xin nöông veà Phaät, nöông veà Phaùp, nöông veà Taêng Tyø-kheo.” Phaät baûo thoân tröôûng: “Ñaây laø ñieàu chaân thaät.” Sau khi thoân tröôûng soáng veà chieán ñaáu nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû tuøy hyû, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy laøm leã roài lui. M KINH 909. ÑIEÀU MAÕ21 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø coù thoân tröôûng luyeän ngöïa22 ñeán choã Phaät cung kính thaêm hoûi, roài ngoài lui qua moät beân.

21.

Huaán luyeän ngöïa. Paøli, S. 42.5 Assa (Haya).

22.

Ñieàu maõ tuï laïc chuû ½Õ °¨ »E ¸¨ ¥D. Paøli: assaøroho gaømiòi.

Baáy giôø, Theá Toân baûo thoân tröôûng luyeän ngöïa23: “Ngöôøi luyeän ngöïa coù bao nhieâu caùch?” Thoân tröôûng ñaùp raèng: “Thöa Cuø-ñaøm, coù ba caùch.

Nhöõng gì laø ba? Moät laø meàm moûng, hai laø cöùng raén, ba laø vöøa meàm moûng vöøa cöùng raén.” Phaät baûo thoân tröôûng: “Neáu duøng ba caùch naøy maø vaãn khoâng ñieàu khieån ñöôïc ngöïa nöõa, thì phaûi laøm sao?” Thoân tröôûng noùi: “Thì phaûi gieát noù.” Thoân tröôûng baïch Phaät raèng: “Thöa Cuø-ñaøm, baäc Ñieàu ngöï tröôïng phu phaûi duøng bao nhieâu phaùp ñeå ñieàu ngöï vò aáy?” Phaät baûo thoân tröôûng: “Ta cuõng duøng ba phaùp ñeå ñieàu ngöï tröôïng phu24. Nhöõng gì laø ba? Moät laø meàm moûng, hai laø cöùng raén, ba laø vöøa meàm moûng vöøa cöùng raén.” Thoân tröôûng baïch Phaät: “Thöa Cuø-ñaøm, neáu duøng ba phaùp maø khoâng ñieàu phuïc ñöôïc ñieàu ngöï tröôïng phu thì phaûi laøm nhö theá naøo?” Phaät baûo thoân tröôûng: “Neáu duøng ba phaùp maø vaãn khoâng ñieàu phuïc ñöôïc, thì phaûi gieát ngöôøi ñoù. Vì sao? Vì khoâng ñeå cho phaùp cuûa Ta bò khuaát nhuïc.” Tröôûng thoân luyeän ngöïa baïch Phaät raèng: “Trong phaùp cuûa Cuø-ñaøm, saùt sanh laø baát tònh. Vaäy trong phaùp cuûa Cuø-ñaøm khoâng cho saùt haïi, nhöng hoâm nay laïi noùi raèng: ‘Ngöôøi naøo khoâng ñieàu phuïc ñöôïc, thì cuõng neân gieát hoï?” Phaät baûo thoân tröôûng: “Nhö nhöõng lôøi oâng ñaõ noùi, trong phaùp cuûa Nhö Lai, saùt sanh laø baát tònh. Nhö Lai khoâng theå saùt haïi. Naøy thoân tröôûng, nhöng khi Ta duøng ba phaùp ñeå ñieàu phuïc tröôïng phu maø khoâng ñieàu phuïc ñöôïc thì

23. Baûn Paøli, ngöôøi huaán luyeän ngöïa hoûi Phaät vôùi noäi dung nhö caùc ca kyõ, chieán só trong caùc kinh treân. 24. Ñieàu ngöï tröôïng phu ½Õ ±s ¤V ¤Ò¡A huaán luyeän con ngöôøi. Paøli: purisadamma.

seõ khoâng noùi vôùi, khoâng daïy doã, khoâng giaùo giôùi nöõa. Naøy thoân tröôûng, neáu Nhö Lai khi ñieàu ngöï tröôïng phu maø khoâng noùi vôùi, khoâng giaùo thoï, khoâng giaùo giôùi cho nöõa, ñoù haù khoâng phaûi laø saùt haïi sao?” Thoân tröôûng luyeän ngöïa baïch Phaät: “Thöa Cuø-ñaøm, neáu khi ñieàu ngöï tröôïng phu, maø khoâng noùi vôùi, khoâng giaùo thoï, khoâng giaùo giôùi cho nöõa, thì thaät söï ñaõ saùt haïi roài. Cho neân töø nay toâi xin töø boû nghieäp aùc, xin nöông veà Phaät, nöông veà Phaùp, nöông veà Taêng Tyø-kheo.” Phaät baûo thoân tröôûng: “Ñaây laø ñieàu chaân thaät.” Sau khi, Phaät noùi kinh naøy xong, thoân tröôûng luyeän ngöïa nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû tuøy hyû, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy laøm leã maø lui. M KINH 910. HUNG AÙC25 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø coù moät thoân tröôûng hung aùc ñi ñeán choã Phaät ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät raèng: “Vì khoâng tu phaùp gì, neân sanh saân nhueá ñoái vôùi ngöôøi khaùc; do ñaõ sanh saân nhueá, neân mieäng noùi lôøi aùc, ngöôøi ta vì vaäy maø ñaët teân laø AÙc taùnh26?” Phaät baûo thoân tröôûng: “Vì khoâng tu chaùnh kieán neân sanh ra saân nhueá ñoái vôùi ngöôøi khaùc; do ñaõ sanh ra saân nhueá neân mieäng noùi ra lôøi aùc, ngöôøi ta vì vaäy maø ñaët teân laø AÙc Taùnh. Vì khoâng tu chaùnh chí, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh, neân sanh ra saân nhueá ñoái vôùi ngöôøi khaùc; do ñaõ sanh ra saân nhueá, neân mieäng noùi ra lôøi aùc, ngöôøi ta vì vaäy ñaët teân laø AÙc Taùnh.” Laïi hoûi Theá Toân:

25.

Paøli, S. 42.1 Caòña.

26.

AÙc taùnh ´c ©Ê. Paøli: caòño, hung döõ, baïo aùc.

“Phaûi tu taäp phaùp gì ñeå khoâng saân nhueá ñoái vôùi ngöôøi khaùc; do khoâng saân nhueá, neân mieäng noùi ra lôøi thieän, ngöôøi ta vì vaäy ñaët teân laø Hieàn Thieän27?” Phaät baûo thoân tröôûng: “Vì tu chaùnh kieán, neân khoâng saân nhueá ñoái vôùi ngöôøi khaùc; do khoâng saân nhueá, neân mieäng noùi ra lôøi thieän, ngöôøi ta vì vaäy ñaët teân laø Hieàn Thieän. Vì tu taäp chaùnh chí, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh, neân khoâng saân ñoái vôùi ngöôøi khaùc; do khoâng saân nhueá neân mieäng noùi ra lôøi thieän, ngöôøi ta vì vaäy ñaët teân laø Hieàn Thieän.” Thoân tröôûng hung aùc baïch Phaät: “Laï thay Theá Toân, Ngaøi kheùo noùi nhöõng lôøi naøy. Vì toâi khoâng tu Chaùnh kieán, neân sanh ra saân nhueá ñoái vôùi ngöôøi khaùc; do ñaõ sanh ra saân nhueá, neân mieäng noùi ra lôøi aùc, ngöôøi ta vì toâi maø ñaët teân laø AÙc Taùnh. Vì toâi khoâng tu chaùnh chí, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh phöông tieän, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh, neân sanh ra saân nhueá ñoái vôùi ngöôøi khaùc; do ñaõ sanh ra saân nhueá, neân mieäng noùi ra lôøi aùc, ngöôøi ta vì toâi maø ñaët teân laø AÙc Taùnh. Cho neân töø nay toâi seõ töø boû saân nhueá thoâ baïo.” Phaät baûo thoân tröôûng: “Ñaây laø ñieàu chaân thaät.” Sau khi, Phaät noùi kinh naøy xong, thoân tröôûng hung aùc, hoan hyû tuøy hyû, laøm leã maø lui. M KINH 911. MA-NI CHAAU KEA28 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø coù thoân tröôûng Ma-ni Chaâu Keá29, ñi ñeán choã Phaät ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät raèng:

27.

Hieàn Thieän ½å ½. Paøli: sorata, nhu hoøa.

28.

Paøli, S. 42.10 Maòicuøôa.

29.

Ma-ni Chaâu Keá tuï laïc chuû ¼ ¥§] Àg »E ¸¨ ¥D. Paøli: Maòicuøôaka.

“Baïch Theá Toân, tröôùc ñaây quoác vöông coù taäp hôïp caùc ñaïi thaàn, cuøng nhau baøn luaän raèng: ‘Theá naøo, Tyø-kheo Sa-moân Thích töû töï nhaän vaø caát chöùa vaøng baïc cuûa baùu, laø tònh hay baát tònh?’ Trong caùc ñaïi thaàn coù ngöôøi noùi: ‘Sa-moân Thích töû ñöôïc pheùp töï nhaän vaø caát chöùa vaøng baïc cuûa baùu.’ Laïi coù vò noùi: ‘Khoâng ñöôïc pheùp töï nhaän vaø caát chöùa vaøng baïc cuûa baùu.’ “Baïch Theá Toân, vò noùi Sa-moân Thích töû ñöôïc pheùp töï nhaän vaø caát chöùa vaøng baïc cuûa baùu, laø do nghe töø Phaät hay laø töï yù hoï noùi ra? Hoï noùi ra nhöõng lôøi naøy laø tuøy thuaän phaùp hay laø khoâng tuøy thuaän, laø lôøi noùi chaân thaät hay laø lôøi noùi hö voïng? Nhöõng lôøi noùi nhö vaäy khoâng bò rôi vaøo choã ñaùng bò chæ trích chaêng?” Phaät baûo thoân tröôûng: “Ñoù laø nhöõng lôøi

noùi chaúng phaûi chaân thaät, chaúng phaûi phaùp, chaúng phaûi tuøy thuaän, ñaùng bò chæ trích. Vì sao? Vì Sa-moân Thích töû maø töï nhaän vaø caát chöùa vaøng baïc cuûa baùu, laø khoâng thanh tònh. Cho neân, neáu ngöôøi naøo töï nhaän vaø caát chöùa vaøng baïc cuûa baùu cho mình, thì chaúng phaûi laø phaùp Sa- moân, chaúng phaûi laø phaùp cuûa doøng Thích töû."

Thoân tröôûng baïch Phaät raèng: "Kyø thay, Theá Toân! Sa-moân Thích töû nhaän vaø chöùa vaøng baïc cuûa baùu, laø chaúng phaûi phaùp Sa-moân, chaúng phaûi phaùp cuûa doøng Thích töû. Ñaây laø lôøi noùi chaân thaät. "Baïch Theá Toân, vò noùi lôøi naøy laøm taêng tröôûng thaéng dieäu, toâi cuõng noùi nhö vaày: 'Sa-moân Thích töû khoâng ñöôïc töï nhaän vaø caát chöùa vaøng baïc cuûa baùu.' Phaät baûo thoân tröôûng: "Neáu Sa-moân Thích töû maø nhaän vaø caát chöùa vaøng baïc, traân baùu cho laø thanh tònh, thì naêm duïc coâng ñöùc aét phaûi thanh thònh!" Thoân tröôûng Ma-ni Chaâu Keá, sau khi nghe nhöõng lôøi Phaät daïy, hoan hyû laøm leã maø lui. Ñöùc Theá Toân, sau khi bieát thoân tröôûng Ma-ni Chaâu Keá ñi roài, baûo Toân giaû A-nan: "Neáu coù Tyø-kheo naøo hieän ñang nöông vaøo vöôøn Truùc, khu Ca- lan-ñaø maø ôû, thì haõy trieäu taäp hôïp taát caû taïi nhaø aên." Toân giaû A-nan vaâng lôøi Phaät daïy ñi khaép vöôøn Truùc, khu Ca-lan- ñaø thoâng baùo cho caùc Tyø-kheo hieän coøn ñang ôû ñaây, taäp trung ñeán nhaø

aên. Khi caùc Tyø-kheo ñaõ taäp trung roài, Toân giaû ñeán baïch Theá Toân: "Caùc Tyø-kheo ñaõ taäp trung taïi nhaø aên roài. Xin Theá Toân bieát thôøi."

Baáy giôø, Theá Toân ñi ñeán nhaø aên ngoài tröôùc ñaïi chuùng vaø baûo caùc Tyø-kheo: "Hoâm nay coù thoân tröôûng Ma-ni Chaâu Keá ñi ñeán choã Ta, noùi nhö vaày: 'Tröôùc ñaây quoác vöông coù taäp hôïp caùc ñaïi thaàn, cuøng nhau baøn luaän raèng: Sa-moân Thích töû töï nhaän vaø caát chöùa vaøng baïc cuûa baùu, coù phaûi laø thanh tònh khoâng? Trong ñoù coù vò noùi laø thanh tònh, coù vò noùi laø khoâng thanh tònh. Vaäy nay xin hoûi Theá Toân, vò noùi thanh tònh laø ñöôïc nghe töø Phaät noùi hay töï mình noùi doái.' Nhö ñaõ noùi ñaày ñuû ôû treân. Thoân tröôûng Ma-ni Chaâu Keá, sau khi nghe nhöõng lôøi Phaät daïy, hoan hyû laøm leã maø lui. "Naøy caùc Tyø-kheo, trong khi quoác vöông, ñaïi thaàn cuøng nhau hoäi hoïp baøn luaän, thì thoân tröôûng Ma-ni Chaâu Keá naøy noùi nhö sö töû roáng ôû tröôùc moïi ngöôøi laø: 'Sa-moân Thích töû khoâng ñöôïc pheùp töï nhaän vaø caát chöùa vaøng baïc, cuûa baùu.' "Naøy caùc Tyø-kheo, töø hoâm nay caùc oâng caàn caây thì xin caây, caàn coû thì xin coû, caàn xe thì xin xe, caàn ngöôøi giuùp vieäc thì xin ngöôøi giuùp vieäc. Caån thaän chôù neân vì mình maø nhaän laáy vaøng baïc vaø caùc thöù vaät baùu." Sau khi Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, ñeàu hoan hyû phuïng haønh. M KINH 912. VÖÔNG ÑAÛNH30 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû beân ao Yeát-giaø taïi nöôùc Chieâm-baø. Baáy giôø coù thoân tröôûng Vöông Ñaûnh31 ñi ñeán choã Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài lui qua moät beân. Baáy giôø, Theá Toân baûo thoân tröôûng Vöông Ñaûnh: "Hieän nay chuùng sanh chaïy theo hai khuynh höôùng. Nhöõng gì laø

30.

Paøli, S. 42.12 Raøsiyo.

31.

Vöông Ñaûnh tuï laïc chuû ¤ý ³» »E ¸¨ ¥D. Paøli: Raøsiyo gaømiòi.

hai? Moät laø thích ñaém vaøo naêm duïc, thuoäc daïng phaøm phu, tuïc töû queâ muøa thaáp keùm. Hai laø töï laøm khoå mình moät caùch sai laàm khoâng coù baát cöù yù nghóa lôïi ích naøo! “Naøy thoân tröôûng, coù ba haïng ngöôøi thích höôûng thuï duïc laïc, thuoäc haøng phaøm phu, tuïc töû, queâ muøa thaáp keùm. Cuõng coù ba haïng ngöôøi töï laøm khoå mình moät caùch sai laàm khoâng coù baát cöù yù nghóa lôïi ích naøo! “Naøy thoân tröôûn g, nhöõn g gì laø ba haïng ngöôøi thích höôûn g thuï duïc laïc, thuoäc haøn g phaøm phu tuïc töû queâ muøa thaáp keùm? Laø coù keû höôûn g thuï duïc laïc baèn g caùch laïm chieám moät caùc h baát hôïp phaùp, khoâng mang laïi an vui cho chính mình, cuõng chaúng phuïng döôõn g cha meï, cung caáp ñaày ñuû cho anh em, vôï con, keû ôû, baø con quyeán thuoäc, baïn beø quen bieát; cuõng khoân g tuøy thôøi cuùn g döôøng cho Sa-moân, Baø-la-moân, ñeå caàu quaû baùo an laïc nôi toát ñeïp, mong ñôøi sau sanh leân coõi trôøi. Ñoù goïi laø haïn g ngöôøi thöù nhaát höôûng thuï duïc laïc ôû theá gian.

“Laïi nöõa, naøy thoân tröôûng, coù keû höôûng thuï duïc laïc baèng caùch duøng phaùp laïm chieám taøi vaät moät caùch baát hôïp phaùp ñeå töï cung caáp moïi söï vui söôùng cho chính mình, phuïng döôõng cho cha meï, cung caáp ñaày ñuû cho anh em, vôï con, keû laøm, baø con quyeán thuoäc, baïn beø quen bieát; nhöng khoâng tuøy thôøi cuùng döôøng cho Sa-moân, Baø-la-moân, ñeå caàu quaû baùo an laïc nôi toát ñeïp, mong ñôøi sau sanh leân coõi trôøi. Ñoù goïi laø haïng ngöôøi thöù hai höôûng thuï duïc laïc. “Laïi nöõa, naøy thoân tröôûng, coù keû höôûng thuï duïc laïc baèng caùch duøng phaùp tìm caàu taøi vaät chöù khoâng baèng laïm chieám ñeå töï cung caáp moïi söï vui söôùng cho chính mình, cung phuïng cho cha meï, cung caáp ñaày ñuû cho anh em, vôï con, keû ôû, baø con quyeán thuoäc, baïn beø quen bieát, cuõng tuøy thôøi cuùng döôøng cho Sa-moân, Baø-la-moân, ñeå caàu quaû baùo an laïc nôi toát ñeïp, mong ñôøi sau sanh leân coõi trôøi. Ñoù goïi laø haïng ngöôøi thöù ba höôûng thuï duïc laïc. “Naøy thoân tröôûng, Ta khoâng nhaát thieát noùi bình ñaúng trong höôûng thuï duïc laïc, maø Ta noùi ngöôøi höôûng thuï duïc laïc coù ngöôøi thuoäc haïng thaáp keùm, coù ngöôøi thuoäc haïng trung bình, coù ngöôøi thuoäc haïng hôn ngöôøi. “Theá naøo laø haïng thaáp keùm, höôûng thuï duïc laïc? Laø loaïi laïm chieám baát hôïp phaùp,… cho ñeán chaúng caàu quaû baùo an laïc nôi toát ñeïp, mong ñôøi sau sanh leân coõi trôøi, thì ñoù Ta goïi laø haïng thaáp keùm höôûng

thuï duïc laïc. “Theá naøo laø haïng trung bình, höôûng thuï duïc laïc? Laø loaïi ngöôøi höôûng thuï duïc laïc baèng caùch ñuùng phaùp maø tìm caàu taøi vaät moät caùch baát hôïp phaùp,… cho ñeán chaúng mong ñôøi sau sanh leân coõi trôøi, thì ñoù Ta goïi laø haïng trung bình thöù hai höôûng thuï duïc laïc. “Theá naøo laø haïng ngöôøi, Ta noùi hôn ngöôøi, höôûng thuï duïc laïc? Laø loaïi ngöôøi ñuùng phaùp ñeå tìm caàu taøi vaät,… cho ñeán ñôøi sau sanh leân coõi trôøi, thì ñoù Ta goïi laø haïng hôn ngöôøi thöù ba höôûng thuï duïc laïc. “Theá naøo laø ba haïng ngöôøi töï laøm khoå chính

mình? Ñoù laø khoå chaúng phaûi phaùp, baát chính, chaúng coù baát cöù yù nghóa lôïi ích naøo. Coù moät haïng ngöôøi töï laøm khoå baèng caùch soáng khaéc khoå. Ban ñaàu môùi phaïm giôùi, oâ nhieãm giôùi, hoï tu ñuû caùch khoå haïnh, noã löïc tinh taán truï ôû moät choã, nhöng hieän taïi hoï chaúng theå xa lìa ñöôïc nhieät naõo böùc baùch, chaúng ñöôïc phaùp hôn ngöôøi, chaúng truï vaøo ñöôïc an laïc, tri kieán thaéng dieäu. Naøy thoân tröôûng, ñoù goïi laø haïng ngöôøi thöù nhaát töï laøm khoå mình baèng caùch soáng khaéc khoå. “Laïi nöõa, töï laøm khoå baèng caùch soáng khaéc khoå. Ban ñaàu chaúng phaïm giôùi, chaúng oâ nhieãm giôùi, nhöng tu ñuû caùch khoå haïnh cuõng chaúng nhôø vaäy maø hieän taïi xa lìa ñöôïc nhieät naõo böùc baùch, chaúng ñöôïc phaùp hôn ngöôøi, chaúng truï vaøo ñöôïc an laïc, tri kieán thaéng dieäu. Ñoù goïi laø haïng ngöôøi thöù hai töï laøm khoå mình baèng caùch soáng khaéc khoå. “Laïi nöõa, töï laøm khoå baèng caùch soáng khaéc khoå. Ban ñaàu chaúng phaïm giôùi, chaúng oâ nhieãm giôùi, nhöng tu ñuû caùch khoå haïnh tinh taán, maø hieän taïi vaãn khoâng theå32 xa lìa ñöôïc nhieät naõo böùc baùch, ñöôïc phaùp hôn ngöôøi, truï vaøo an laïc, tri kieán thaéng dieäu. Ñoù goïi laø haïng ngöôøi thöù ba töï laøm khoå mình baèng caùch soáng khaéc khoå. “Naøy thoân tröôûng, Ta khoâng noùi taát caû nhöõng ngöôøi töï mình laøm

32. Nguyeân baûn: baát ñaéc ¤£ ±o¡A truøng vôùi loaïi töï khoå thöù hai. Theo vaên yù, neân söûa laïi laø thieåu ñaéc ¤Ö ±o¡A coù theå moät ít. Baûn Paøli, coù ba haïng khoå haønh, soáng khaéc khoå (tapassì luøkhajìvì): 1. Töï haønh khoå nhöng khoâng chöùng thieän phaùp, khoâng ñaéc phaùp thöôïng nhaân, khoâng nhaäp Thaùnh trí thuø thaéng. 2. Töï haønh khoå, chöùng phaùp thieän, nhöng khoâng ñaéc phaùp thöôïng nhaân vaø Thaùnh trí. 3. Töï haønh khoå, chöùng phaùp thieän, ñaéc phaùp thöôïng nhaân vaø Thaùnh trí thuø thaéng.

khoå baèng caùch soáng khaéc khoå ñeàu gioáng nhau, maø Ta ñaõ noùi trong nhöõng keû töï laøm khoå, coù ngöôøi thuoäc haïng thaáp keùm, coù ngöôøi thuoäc haïng trung bình, coù ngöôøi thuoäc haïng hôn ngöôøi. “Theá naøo laø töï laøm khoå thuoäc haïng thaáp keùm? Neáu hoï töï laøm khoå ban ñaàu môùi phaïm giôùi, môùi laøm oâ nhieãm giôùi,… cho ñeán chaúng ñöôïc tri kieán thaéng dieäu, truï vaøo an laïc, Ta goïi ñoù laø töï laøm khoå thuoäc haïng thaáp keùm. “Theá naøo laø töï laøm khoå thuoäc haïng trung bình? Neáu hoï töï laøm khoå, ban ñaàu chaúng phaïm giôùi, chaúng oâ nhieãm giôùi,… cho ñeán chaúng ñöôïc tri kieán thaéng dieäu, truï vaøo an laïc, Ta goïi ñoù laø töï laøm khoå thuoäc haïng trung. “Theá naøo laø töï laøm khoå thuoäc haïng hôn ngöôøi? Neáu hoï töï laøm khoå, baèng caùch soáng khaéc khoå, ban ñaàu chaúng phaïm giôùi, chaúng oâ nhieãm giôùi,… cho ñeán chaúng ñöôïc tri kieán thaéng dieäu, truï vaøo an laïc, Ta goïi ñoù laø töï laøm khoå thuoäc haïng hôn ngöôøi. “Naøy thoân tröôûng, ñoù goïi laø ba haïng ngöôøi töï laøm khoå mình, caùi khoå naøy chaúng phaûi phaùp, chaúng ñuùng, chaúng coù baát cöù yù nghóa lôïi ích naøo. “Naøy thoân tröôûng, coù ñaïo loä, coù söï thöïc haønh ñöa ñeán33 ba haïng phöông tieän tuøy thuoäc höôûng thuï duïc laïc, cuûa haøng phaøm phu tuïc töû, queâ muøa thaáp keùm; ñöa ñeán phöông tieän töï laøm khoå chính mình, maø caùi khoå naøy chaúng phaûi phaùp, chaúng ñuùng, chaúng coù baát cöù yù nghóa lôïi ích naøo. “Theá naøo laø ñaïo

loä, söï thöïc haønh ñöa ñeán phöông tieän höôûng thoï duïc laïc, töï laøm khoå chính mình? “Naøy thoân tröôûng, vì bò duïc tham laøm chöôùng ngaïi, hoaëc muoán töï haïi, hoaëc muoán haïi keû khaùc, hoaëc muoán haïi caû hai, hieän taïi vaø ñôøi sau maéc toäi baùo naøy, taâm luoân lo khoå. Vì bò saân nhueá, ngu si laøm chöôùng ngaïi, hoaëc muoán töï haïi, hoaëc muoán haïi keû khaùc, hoaëc muoán haïi caû hai, hieän taïi vaø ñôøi sau maéc toäi baùo naøy, taâm luoân lo khoå. Neáu xa lìa chöôùng ngaïi cuûa duïc tham, khoâng muoán phöông tieän töï haïi, haïi ngöôøi, haïi caû hai, hieän taïi, ñôøi sau khoûi maéc toäi baùo naøy, khieán taâm, taâm phaùp luoân luoân thoï hyû laïc. Cuõng vaäy, neáu xa lìa chöôùng ngaïi cuûa saân nhueá,

33. Baûn Cao-ly: baát ¤£¡A chaúng ñöa ñeán. Toáng-Nguyeân-Minh: thò ¬O¡R ñöa ñeán.

ngu si, khoâng muoán phöông tieän töï haïi, haïi ngöôøi, haïi caû hai, hieän taïi, ñôøi sau khoûi maéc toäi baùo naøy, khieán taâm, taâm phaùp luoân luoân höôûng hyû laïc. Ñoái trong hieän taïi xa lìa nhieät naõo böùc baùch, khoâng caàn ñôïi thôøi tieát, gaàn guõi Nieát-baøn, maø ngay trong thaân naøy theå duyeân töï mình maø giaùc tri. “Naøy thoân tröôûng, nhö phaùp hieän taïi naøy vónh vieãn xa lìa nhieät naõo böùc baùch, khoâng caàn ñôïi thôøi tieát, gaàn guõi Nieát-baøn, maø ngay trong thaân naøy duyeân töï mình giaùc tri, ñoù laø taùm Thaùnh ñaïo: Chaùnh kieán,… cho ñeán chaùnh ñònh.” Trong luùc Ñöùc Theá Toân ñang noùi phaùp naøy, thoân tröôûng Vöông Ñaûnh xa lìa traàn caáu, ñöôïc phaùp nhaõn tònh. Sau khi thoân tröôûng Vöông Ñaûnh thaáy phaùp, ñaéc phaùp, bieát phaùp, thaâm nhaäp vaøo phaùp, thoaùt nghi khoâng nhôø ngöôøi khaùc, ôû trong Chaùnh phaùp luaät maø ñöôïc voâ sôû uùy, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc chaép tay baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, nay con ñaõ ñöôïc ñoä, xin nöông veà Phaät, nöông veà Phaùp, nöông veà Taêng Tyø-kheo. Töø nay ñeán heát ñôøi con xin laøm Öu- baø-taéc.” Sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû tuøy hyû, laøm leã maø lui. M KINH 913. KIEÄT ÑAØM34 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät du haønh giöõa nhöõng ngöôøi Löïc só35, ñeán ôû röøng Anh vuõ Dieâm-phuø36, truù xöù cuûa Uaát-beä-la. Baáy giôø coù thoân chuû Kieät37- ñaøm38 nghe tin Sa-moân Cuø-ñaøm du haønh giöõa nhöõng ngöôøi Löïc só, ñeán ôû röøng Anh vuõ Dieâm-phuø, truù xöù cuûa Uaát-beä-la. Ngaøi noùi veà söï taäp

34.

Paøli, S. 42.11 Bhadra. Tham chieáu, Haùn, N0100(128).

35.

Löïc só nhaân daân ¥Á. Paøli: Mallesu, giöõa nhöõng ngöôøi nöôùc Malla.

36.

Uaát-beä-la truù xöù Anh vuõ Dieâm-phuø laâm . Baûn Paøli: Uruvelakappaö naøma Mallaønaö nigamo, Uruvelakappa, moät thò traán cuûa ngöôøi Malla.

37.

Baûn Cao-ly: kieät ; baûn Minh: yeát ´t.

38.

Yeát-ñaøm tuï laïc chuû ´t . Paøli: Bhadro gaømiòi.

khôûi cuûa khoå vaø söï tieâu dieät cuûa khoå hieän taïi39. OÂng nghó: ‘Ta neân ñeán choã Sa-moân Cuø-ñaøm kia. Neáu ta ñeán thì chaéc Sa-moân Cuø-ñaøm seõ vì ta maø noùi veà söï taäp khôûi cuûa khoå vaø söï tieâu dieät cuûa khoå hieän taïi.’ Sau ñoù oâng lieàn ñeán thoân Uaát-beä-la vaø ñeán choã Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät raèng: “Baïch Theá Toân, toâi nghe Theá Toân thöôøng vì ngöôøi noùi veà söï taäp khôûi cuûa khoå vaø söï tieâu dieät cuûa khoå hieän taïi. Laønh thay! Theá Toân vì toâi noùi veà söï taäp khôûi cuûa khoå vaø söï tieâu dieät cuûa khoå hieän taïi.” Phaät baûo thoân tröôûng: “Neáu Ta noùi veà söï taäp khôûi cuûa khoå vaø söï tieâu dieät cuûa khoå quaù khöù, Ta bieát ñoái vôùi ñieàu ñoù oâng coù theå tin hay khoâng tin, muoán hay khoâng muoán, nhôù hay khoâng nhôù, thích hay chaúng thích40. Nay oâng coù khoå khoâng? Neáu Ta noùi veà khoå vò lai, ñoái vôùi ñieàu ñoù Ta bieát oâng coù theå tin hay khoâng tin, muoán hay khoâng muoán, nhôù hay khoâng nhôù, thích hay chaúng thích. Nay oâng coù khoå khoâng? Hoâm nay Ta seõ noùi veà söï taäp khôûi cuûa khoå vaø söï tieâu dieät cuûa khoå hieän taïi. “Naøy thoân tröôûng, taát caû nhöõng khoå phaùt sanh maø chuùng sanh coù, taát caû ñeàu do duïc laøm goác: duïc phaùt sanh, duïc taäp khôûi, duïc hieän khôûi, duïc laøm nhaân, duïc laøm duyeân maø khoå phaùt sanh.” Thoân tröôûng baïch Phaät: “Theá Toân noùi phaùp quaù sô löôïc, khoâng phaân bieät roäng raõi, neân toâi coù choã khoâng hieåu. Laønh thay, Theá Toân! Xin noùi ñaày ñuû hôn cho chuùng toâi ñöôïc hieåu.” Phaät baûo thoân tröôûng: “Baây giôø Ta hoûi oâng, cöù theo yù oâng maø ñaùp. Naøy thoân tröôûng, yù oâng theá naøo, neáu chuùng sanh ôû thoân Uaát-beä-la naøy hoaëc bò troùi, hoaëc bò ñaùnh, hoaëc bò khieån traùch, hoaëc bò gieát, taâm oâng coù khôûi buoàn thöông khoå naõo khoâng?” Thoân tröôûng baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, cuõng khoâng nhaát thieát laø vaäy! Neáu moïi ngöôøi

39. Hieän phaùp khoå taäp khoå moät ²{ ªk W ¶° W ¨S. Paøli: dukkhassa samudayaóca atthaígamaóca. 40. Paøli: tatra te siyaø kaíkkaø siyaø vimati, ôû ñaây oâng coù theå nghi ngôø, coù theå boái roái.

soáng ôû thoân Uaát-beä-la naøy ñoái vôùi toâi maø coù duïc, coù tham, coù aùi, coù nghó, gaàn guõi nhau, maø gaëp khi hoï hoaëc bò troùi, hoaëc bò ñaùnh, hoaëc bò traùch, hoaëc bò gieát, thì toâi seõ caûm thaáy buoàn thöông khoå naõo. Coøn neáu nhöõng ngöôøi kia ñoái vôùi toâi maø khoâng coù duïc, khoâng coù tham, khoâng coù aùi, khoâng coù nghó vaø gaàn guõi nhau; khi gaëp hoï bò troùi, ñaùnh, traùch, gieát, thì laøm sao toâi coù theå sanh loøng buoàn thöông khoå naõo ñöôïc?” Phaät baûo thoân tröôûng: “Cho neân oâng phaûi bieát, moïi caùi khoå cuûa chuùng sanh ñöôïc phaùt sanh, taát caû chuùng ñeàu do töø duïc laøm goác: duïc phaùt sanh, duïc taäp khôûi, duïc hieän khôûi, duïc laø nhaân, duïc laø duyeân maø sanh ra caùc thöù khoå. “Naøy thoân tröôûng, yùù oâng theá naøo? Neáu oâng cuøng cha meï nuoâi41 maø khoâng gaëp42 nhau, thì coù sanh loøng tham duïc thöông nhôù khoâng?” Thoân tröôûng noùi: “Baïch Theá Toân, khoâng!” “Naøy thoân tröôûng, yù oâng theá naøo?

Neáu hoaëc thaáy, hoaëc nghe cha meï nuoâi, oâng coù sanh loøng duïc, thöông nhôù khoâng?" Thoân tröôûng noùi: "Baïch Theá Toân, coù vaäy!" Laïi hoûi: "Naøy thoân tröôûng, yù oâng theá naøo? Neáu cha meï nuoâi kia bò voâ thöôøng bieán khaùc, oâng coù sanh loøng buoàn thöông khoå naõo khoâng?" Thoân tröôûng noùi: "Baïch Theá Toân, coù vaäy! Neáu cha meï nuoâi bò voâ thöôøng bieán khaùc, thì toâi seõ khoå ñeán gaàn cheát ñöôïc, ñaâu phaûi chæ buoàn thöông khoå naõo!" Phaät baûo thoân tröôûng: "Cho neân oâng phaûi bieát, neáu caùc chuùng sanh coù ñöôïc caùi khoå phaùt sanh, thì taát caû ñeàu do aùi duïc laøm goác: duïc phaùt sanh, duïc taäp

41. Haùn: y phuï maãu ¨Ì ¤÷ ¥À¡F nghóa khoâng roõ. Ngoä Töø Phaùp sö giaûi, y phuï maãu: chæ ngöôøi con; sau khi sanh ñöôïc ñöa cho ngöôøi khaùc nuoâi. Baûn Paøli, Bhadra coù ngöôøi con trai teân Ciravaøsi. Phaät hoûi: "OÂng vaø meï cuûa Ciravaøsi neáu chöa thaáy nhau oâng coù sanh duïc taâm, nhieãm taâm, aùi taâm ñoái vôùi meï cuûa Ciravaøsi khoâng?" Coù theå baûn Haùn ñoïc laø Cìvaramaøtaø, meï cuûa moät ngöôøi teân Civara töùc y ¦ç = y phuïc (thay vì vieát laø ¨Ì y töïa). 42. Coù theå hieåu, chöa heà bieát nhau.

khôûi, duïc hieän khôûi, duïc laø nhaân, duïc laø duyeân maø sanh ra caùc thöù khoå." Thoân tröôûng noùi: "Laï thay! Theá Toân ñaõ kheùo noùi thí duï veà cha meï nuoâi nhö vaäy. Toâi coù cha meï nuoâi, nhöng soáng taïi nôi khaùc43. Haèng ngaøy toâi sai ngöôøi thaêm hoûi, vaán an söùc khoûe theá naøo. Khi hoï ñi chöa veà toâi ñaõ laáy laøm lo laéng khoå sôû, huoáng chi laø laïi bò voâ thöôøng maø khoâng lo laéng khoå ñau sao ñöôïc!" Phaät baûo thoân tröôûng: "Cho neân Ta noùi moïi lo khoå cuûa chuùng sanh, taát caû ñeàu do duïc laøm goác reã: duïc phaùt sanh, duïc taäp khôûi, duïc hieän khôûi, duïc laø nhaân, duïc laø duyeân maø sanh ra lo khoå." Phaät baûo thoân tröôûng tieáp: "Neáu coù boán aùi nieäm, maø bò voâ thöôøng bieán khaùc, thì seõ phaùt sanh ra boán öu khoå. Neáu coù moät hoaëc hai, ba aùi nieäm bò voâ thöôøng bieán khaùc, seõ phaùt sanh moät hoaëc hai, ba öu khoå. "Naøy thoân tröôûng, neáu taát caû ñeàu khoâng coù aùi nieäm, seõ khoâng coù traàn lao öu khoå." Roài Theá Toân noùi keä raèng: Neáu khoâng coù aùi nieäm theá gian, Thì khoâng lo traàn lao öu khoå; Tieâu dieät heát taát caû öu khoå, Gioáng nhö hoa sen khoâng dính nöôùc. Trong khi Phaät noùi phaùp naøy, thoân tröôûng Kieät-ñaøm xa lìa traàn caáu, ñöôïc phaùp nhaõn tònh, thaáy phaùp, ñaéc phaùp, thaâm nhaäp phaùp, thoaùt khoûi moïi nghi hoaëc, khoâng nhôø vaøo ngöôøi khaùc, khoâng do ngöôøi khaùc ñoä, ñöôïc voâ sôû uùy ôû trong Chaùnh phaùp luaät; töø choã ngoài ñöùng daäy söûa laïi y phuïc, chaép tay baïch Phaät: "Con ñaõ ñöôïc ñoä, ñaõ sieâu vieät, baïch Theá Toân, töø hoâm nay con xin nöông veà Phaät, nöông veà Phaùp, nöông veà Taêng Tyø-kheo; suoát ñôøi con laøm Öu-baø-taéc. Xin Ngaøi nhôù nghó gia hoä con." Sau khi Phaät noùi kinh naøy xong, thoân tröôûng Kieät-ñaøm nghe

43. Baûn Paøli: coù con trai teân laø Ciravaøsi soáng taïi moät nôi khaùc. Lieân heä Ciravaøsi vaø Cìvaramaøta, xem cht.41 treân.

nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû tuøy hyû, laøm leã maø lui. M

KINH 914. ÑAO SÖ THÒ (1)44 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät cuøng vôùi moät ngaøn hai traêm naêm möôi vò Tyø- kheo, moät ngaøn vò Öu-baø-taéc vaø naêm traêm ngöôøi xin ñoà aên dö45, du haønh trong nhaân gian; ñi khaép töø thaønh naøy sang thaønh noï, töø thoân naøy sang thoân khaùc, ñeán trong vöôøn Haûo y Yeâm-la, thoân Na-la46, nöôùc Ma- kieät-ñeà. Baáy giôø coù thoân tröôûng ñeä töû cuûa Ni-kieàn teân laø Ñao Sö Thò47 ñeán choã Ni-kieàn leã saùt chaân Ni-kieàn, roài ngoài lui qua moät beân. Luùc aáy Ni-kieàn noùi vôùi thoân tröôûng Ñao Sö Thò: “OÂng coù theå duøng ‘Taät-leâ luaän48’ baøn luaän cuøng vôùi Sa-moân Cuø- ñaøm, ñeå laøm cho Sa-moân Cuø-ñaøm noùi cuõng khoâng ñöôïc, khoâng muoán noùi cuõng khoâng ñöôïc, ñöôïc chaêng?” Thoân tröôûng thöa: “Thöa thaày, theá naøo laø luaän thuyeát ‘Taät-leâ luaän’ coù theå laøm cho Sa-moân Cuø-ñaøm muoán noùi cuõng khoâng ñöôïc, maø khoâng muoán noùi cuõng khoâng ñöôïc?” Ni-kieàn baûo thoân tröôûng raèng: “OÂng haõy ñeán choã Sa-moân Cuø-ñaøm hoûi nhö vaày: ‘Cuø-ñaøm luùc naøo cuõng mong öôùc khieán cho moïi ngöôøi taêng tröôûng ñaày ñuû phöôùc- lôïi, Ngaøi thöôøng coù mong öôùc nhö vaäy vaø noùi nhö vaäy phaûi khoâng?’ Neáu traû lôøi cho oâng laø khoâng, thì oâng neân hoûi raèng: ‘Vaäy, Sa-moân Cuø- ñaøm coù khaùc gì vôùi keû phaøm ngu si?’ Neáu traû lôøi laø ‘Coù mong öôùc vaø coù noùi,’ thì oâng neân hoûi laïi raèng: ‘Neáu Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ coù mong öôùc vaø coù noùi nhö theá, vaäy taïi sao ngöôøi daân hieän ñang maát muøa ñoùi keùm, maø Ngaøi coøn du haønh trong nhaân gian daãn theo moät ngaøn hai

44.

Paøli, S. 42.9 Kulaö. Cf. N0100(129).

45.

Baûn Paøli: taïi Naølandaø luùc ñoù ñang coù naïn ñoùi.

46.

Na-la tuï laïc Haûo y Yeâm-la vieân ¨º Ã¹ »E ¸¨ ¦n ¦ç Ú Ã¹ ¶é. Paøli: Naølandaøyaö Paøvarikambavane.

47.

Ñao Sö Thò ¤M ®v ¤ó. Paøli: Asibandhakaputta.

48.

Taät-leâ luaän ã° ëI ½×¡A nghóa theo Haùn vaên, taät-leâ laø loaïi coû gai, traùi noù nhieàu gai, khi baùm vaøo ngöôøi thì raát khoù gôõ. Paøli: ubhatokoæika paóha, caâu hoûi coù hai ñaàu nhoïn.

traêm naêm möôi chuùng Tyø-kheo, moät ngaøn vò Öu-baø-taéc vaø naêm traêm ngöôøi aên xin ñi töø thaønh naøy sang thaønh noï, töø thoân naøy sang thoân khaùc, laøm hao toån cuûa caûi ngöôøi daân, gioáng nhö möa lôùn, möa ñaù, chæ coù laøm toån haïi chöù chaúng theâm ñöôïc lôïi ích naøo! Nhöõng lôøi noùi cuûa Cuø-ñaøm tröôùc sau maâu thuaãn nhau, khoâng gioáng nhau, khoâng gaàn gioáng nhau, khoâng phuø hôïp nhau, khaùc nhau.’ Thoân tröôûng, nhö vaäy goïi laø ‘Taät-leâ luaän’, seõ laøm cho Sa-moân Cuø-ñaøm muoán noùi cuõng khoâng ñöôïc, khoâng muoán noùi cuõng khoâng ñöôïc.” Baáy giôø, thoân tröôûng Ñao Sö Thò vaâng lôøi daïy baûo cuûa

Ni-kieàn ñi ñeán choã Phaät cung kính chaøo hoûi; sau khi cung kính chaøo hoûi xong ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Thöa Cuø-ñaøm, coù phaûi luùc naøo Ngaøi cuõng mong öôùc khieán cho moïi ngöôøi taêng tröôûng phöôùc lôïi khoâng?” Phaät baûo thoân tröôûng: “Luùc naøo Nhö Lai cuõng mong öôùc khieán cho moïi ngöôøi taêng tröôûng phöôùc lôïi vaø cuõng thöôøng noùi nhö vaäy.” Thoân tröôûng noùi: “Neáu nhö vaäy, thì taïi sao, thöa Cuø-ñaøm, trong khi nhöõng ngöôøi daân ñang bò maát muøa ñoùi keùm, maø Ngaøi coøn ñi khaát thöïc trong nhaân gian vaø daãn theo ñoâng ñaûo ñaïi chuùng,… cho ñeán tröôùc sau maâu thuaãn nhau, khoâng gioáng nhau?” Phaät baûo thoân tröôûng: “Ta nhôù chín möôi moát kieáp töø tröôùc ñeán nay, khoâng thaáy moät ngöôøi naøo maø boá thí cho Tyø-kheo laïi bò caïn kieät, hay bò toån giaûm caû. Naøy thoân tröôûng, oâng nhìn xem hieän nay coù ngöôøi giaøu sang, nhieàu tieàn cuûa, quyeán thuoäc ñoâng ñaûo, toâi tôù ñaày nhaø, thì bieát nhaø aáy laâu daøi öa thích boá thí, chaân thaät tích chöùa49, neân ñöôïc phöôùc lôïi naøy. Naøy thoân tröôûng, coù taùm nguyeân nhaân khieán cho phöôùc lôïi ngöôøi toån giaûm khoâng taêng. Nhöõng gì laø taùm? Ñoù laø bò vua böùc hieáp, bò giaëc cöôùp laáy, bò löûa ñoát chaùy, bò nöôùc cuoán troâi, bò tieâu hao vì giaáu caát, bò keû nôï khoâng traû, bò keû oaùn thuø taøn phaù, bò hoang phí bôûi con hö. Ñoù laø taùm nguyeân nhaân khieán cho tieàn cuûa khoù tích tuï. Naøy thoân tröôûng, Ta noùi

49. Haùn: chaân thaät tòch chæ u ¹ê ±I ¤î. Tham chieáu Paøli: saccasaöbhuøtaøni (taøi saûn aáy) ñöôïc phaùt sanh moät caùch chaân thaät.

voâ thöôøng laø nguyeân nhaân thöù chín. Nhö vaäy, naøy thoân tröôûng, oâng ñaõ boû ñi chín nhaân, chín duyeân treân maø noùi Sa-moân Cuø-ñaøm phaù hoaïi nhaø ngöôøi. Neáu oâng khoâng boû nhöõng lôøi noùi aùc, khoâng boû aùc kieán, thì cuõng nhö göôm neùm xuoáng nöôùc, khi thaân hoaïi maïng chung, oâng seõ sanh vaøo trong ñòa nguïc.” Baáy giôø, thoân tröôûng Ñao Sö Thò loøng ñaâm ra sôï haõi, toaøn thaân loâng döïng ñöùng leân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, hieän taïi con ñaõ hoái loãi roài, vì con nhö ngu nhö si, khoâng toát, khoâng hieåu bieát, neân ñoái vôùi Cuø-ñaøm con ñaõ noùi ra nhöõng lôøi doái traù hö voïng khoâng thaønh thaät.” Sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, thoân tröôûng Ñao Sö Thò hoan hyû tuøy hyû, töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà. M KINH 915. ÑAO SÖ THÒ (2)50 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Haûo y Yeâm-la, taïi thoân Na-la. Baáy giôø coù thoân tröôûng Ñao Sö Thò, tröôùc ñaây laø ñeä töû cuûa Ni-kieàn, ñi ñeán choã Ni-kieàn leã saùt chaân Ni-kieàn, roài ngoài lui qua moät beân. Baáy giôø, Ni- kieàn baûo thoân tröôûng: “OÂng coù theå duøng ‘Taät-leâ luaän’ baøn luaän cuøng vôùi Sa-moân Cuø-ñaøm, ñeå laøm cho Sa-moân Cuø-ñaøm noùi cuõng khoâng ñöôïc, khoâng muoán noùi cuõng khoâng ñöôïc, ñöôïc chaêng?” Thoân tröôûng thöa Ni-kieàn: “Thöa thaày51, theá naøo laø luaän thuyeát ‘Taät-leâ luaän’ coù theå laøm cho Sa-moân Cuø-ñaøm muoán noùi cuõng khoâng ñöôïc, maø khoâng muoán noùi cuõng khoâng ñöôïc?” Ni-kieàn baûo thoân tröôûng: “OÂng haõy ñeán choã Sa-moân Cuø-ñaøm noùi nhö vaày: ‘Cuø-ñaøm khoâng thöôøng muoán an uûi taát caû chuùng sanh vaø khen ngôïi an uûi taát caû chuùng sanh phaûi khoâng?’ Neáu noùi laø khoâng, thì oâng neân noùi raèng: ‘Vaäy, Cuø-ñaøm coù khaùc gì vôùi keû phaøm ngu si?’ Neáu traû lôøi laø thöôøng

muoán an uûi taát caû

50.

Paøli, S. 42.7 Desanaø. Cf. N0100(130).

51.

Haùn: a-leâ ªü ±ù . Paøli: ayya, caùch xöng hoâ cuûa ngöôøi nhoû vôùi ngöôøi lôùn.

chuùng sanh vaø khen ngôïi an uûi taát caû chuùng sanh, thì oâng neân hoûi laïi raèng: ‘Neáu muoán an uûi taát caû chuùng sanh, vaäy thì vì sao chæ vì moät haïng ngöôøi naøy noùi phaùp maø khoâng vì moät haïng ngöôøi kia maø noùi phaùp?’ Hoûi nhö vaäy thì ñoù goïi laø ‘Taät-leâ luaän’ seõ laøm cho Sa-moân Cuø-ñaøm muoán noùi cuõng khoâng ñöôïc, khoâng muoán noùi cuõng khoâng ñöôïc.”

Baáy giôø, thoân tröôûng Ñao Sö Thò ñöôïc söï khuyeán khích cuûa Ni- kieàn roài, ñi ñeán choã Phaät cung kính chaøo hoûi; sau khi cung kính chaøo hoûi xong ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Thöa Cuø-ñaøm, Ngaøi haù khoâng thöôøng muoán an uûi taát caû chuùng sanh vaø khen ngôïi noùi lôøi an uûi taát caû chuùng sanh?” Phaät baûo thoân tröôûng: “Luùc naøo Nhö Lai cuõng thöông xoùt, an uûi taát caû chuùng sanh vaø luùc naøo cuõng khen ngôïi noùi lôøi an uûi taát caû chuùng sanh.” Thoân tröôûng baïch Phaät raèng: “Neáu nhö vaäy, thì taïi sao Nhö Lai chæ vì moät haïng ngöôøi naøy noùi phaùp, maø khoâng vì moät haïng ngöôøi kia noùi phaùp?” Phaät baûo thoân tröôûng: “Baây giôø, Ta hoûi oâng, oâng cöù tuøy yù maø ñaùp cho Ta. “Naøy thoân tröôûng, thí nhö coù ba loaïi ruoäng: Loaïi ruoäng thöù nhaát thì maàu môõ, phì nhieâu; loaïi ruoäng thöù hai thì trung bình; loaïi ruoäng thöù ba thì caèn coãi. “Theá naøo thoân tröôûng, ngöôøi chuû cuûa nhöõng ñaùm ruoäng kia, tröôùc tieân caøy böøa, gieo gioáng vaøo ñaùm ruoäng naøo?” Thoân tröôûng noùi: “Thöa Cuø-ñaøm, tröôùc tieân laø phaûi caøy böøa, gieo gioáng xuoáng ñaùm ruoäng maàu môõ phì nhieâu nhaát.” “Naøy thoân tröôûng, keá ñeán laïi phaûi caøy böøa, gieo gioáng xuoáng ñaùm ruoäng naøo?” Thoân tröôûng noùi: “Thöa Cuø-ñaøm, keá ñeán caøy böøa, gieo gioáng xuoáng ñaùm ruoäng trung bình.” Phaät baûo thoân tröôûng: “Keá ñeán laïi phaûi caøy böøa, gieo gioáng xuoáng ñaùm ruoäng naøo?” Thoân tröôûng thöa: “Keá ñeán caøy böøa, gieo gioáng xuoáng ñaùm ruoäng caèn coãi xaáu

nhaát.” Phaät baûo thoân tröôûng: “Vì sao nhö vaäy?” Thoân tröôûng thöa: “Vì hoï khoâng muoán boû pheá ruoäng chæ giöõ laïi gioáng maø thoâi!” Phaät baûo thoân tröôûng: “Ta cuõng nhö vaäy, nhö ñaùm ruoäng maàu môõ, phì nhieâu kia, caùc Tyø-kheo Tyø-kheo-ni cuûa Ta laïi cuõng nhö vaäy. Ta thöôøng vì hoï maø giaûng noùi Chaùnh phaùp, luùc ñaàu, khoaûng giöõa vaø sau cuøng ñeàu thieän, nghóa thieän, vò thieän, thanh tònh thuaàn nhaát, phaïm haïnh thanh baïch, khai thò roõ raøng. Sau khi hoï nghe phaùp roài, nöông vaøo nhaø cuûa Ta, ñaïo cuûa Ta, söï che chôû cuûa Ta, boùng maùt cuûa Ta, ñöôøng höôùng cuûa Ta, luùc naøo cuõng duøng tònh nhaõn nhìn theo Ta maø soáng vaø töï nghó nhö vaày: ‘Nhöõng phaùp maø Phaät ñaõ noùi ra, ta ñeàu thoï trì, luoân luoân ñem laïi cho ta yù nghóa lôïi ích vaø soáng an oån an vui.’ “Naøy thoân tröôûng, nhö ñaùm ruoäng trung bình kia, caùc ñeä töû Öu- baø-taéc vaø Öu-baø-di cuûa Ta cuõng laïi nhö vaäy. Ta cuõng vì hoï giaûng noùi Chaùnh phaùp ban

ñaàu, khoaûng giöõa, sau cuøng ñeàu thieän, nghóa thieän, vò thieän, thanh tònh thuaàn nhaát, phaïm haïnh thanh baïch, khai thò roõ raøng. Sau khi hoï nghe phaùp xong, nöông vaøo nhaø cuûa Ta, ñaïo cuûa Ta, söï che chôû cuûa Ta, boùng maùt cuûa Ta, ñöôøng höôùng cuûa Ta, maø luùc naøo cuõng duøng tònh nhaõn nhìn theo Ta maø soáng vaø nghó nhö vaày: 'Nhöõng phaùp Theá Toân ñaõ noùi ra ta ñeàu thoï trì luoân luoân ñem laïi cho ta yù nghóa lôïi ích, soáng an oån, an laïc. "Naøy thoân tröôûng, nhö ñaùm ruoäng xaáu nhaát cuûa nhaø noâng kia, cuõng vaäy, Ta vì caùc dò hoïc ngoaïi ñaïo Ni-kieàn Töû, cuõng vì hoï maø noùi phaùp, phaùp ban ñaàu, khoaûng giöõa, sau cuøng ñeàu thieän, nghóa thieän, vò thieän, thanh tònh thuaàn nhaát, phaïm haïnh thanh baïch, khai thò roõ raøng. Song ñoái vôùi nhöõng ngöôøi ít nghe phaùp, Ta cuõng vì hoï maø noùi vaø nhöõng ngöôøi nghe phaùp nhieàu Ta cuõng vì hoï maø noùi. Nhöng trong soá nhöõng ngöôøi naøy, ñoái vôùi vieäc kheùo noùi phaùp cuûa Ta, ñaït ñöôïc moät caâu phaùp maø bieát ñöôïc yù nghóa cuûa noù, thì cuõng laïi nhôø nghóa lôïi naøy maø soáng yeân oån an laïc maõi maõi." Baáy giôø, thoân tröôûng baïch Phaät: "Thaät laø kyø dieäu, Theá Toân! Ngaøi ñaõ kheùo noùi thí duï veà ba loaïi

ruoäng nhö vaäyï." Phaät baûo thoân tröôûng: "OÂng haõy laéng nghe Ta cho thí duï khaùc: Nhö moät ngöôøi coù ba loaïi ñoà vaät ñöïng nöôùc: loaïi thöù nhaát khoâng bò thuûng, khoâng bò hö, cuõng khoâng bò thaám ræ; loaïi thöù hai tuy khoâng bò thuûng, khoâng bò hö, nhöng bò thaám ræ; loaïi thöù ba thì vöøa bò thuûng, vöøa bò hö, laïi vöøa bò thaám ræ nöõa. "Theá naøo, thoân tröôûng, trong ba loaïi ñoà ñoù ngöôøi kia seõ choïn loaïi naøo ñeå ñöïng nöôùc saïch?" Thoân tröôûng noùi: "Thöa Cuø-ñaøm, tröôùc heát laø neân duøng loaïi khoâng bò thuûng, khoâng bò hö, khoâng bò thaám ræ ñeå ñöïng nöôùc." Phaät baûo thoân tröôûng: "Tieáp ñeán laïi neân duøng loaïi naøo ñeå ñöïng nöôùc?" Thoân tröôûng noùi: "Thöa Cuø-ñaøm, keá ñeán neân ñem loaïi khoâng bò thuûng, khoâng bò hö, nhöng bò thaám ræ ñeå ñöïng nöôùc." Phaät baûo thoân tröôûng: "Hai loaïi kia ñaõ ñaày roài, sau cuøng laïi duøng loaïi naøo ñeå ñöïng nöôùc?" Thoân tröôûng noùi: "Sau cuøng phaûi duøng loaïi vöøa bò thuûng, bò hö, bò thaám ræ ñeå ñöïng nöôùc thoâi! Vì sao? Vì chæ taïm thôøi duøng vaøo vieäc nhoû trong choác laùt." Phaät baûo thoân tröôûng: "Gioáng nhö loaïi ñoà cuûa ngöôøi kia khoâng bò thuûng, khoâng bò hö, khoâng bò thaám ræ, caùc ñeä töû Tyø-kheo, Tyø-kheo-ni cuûa Ta laïi cuõng nhö vaäy. Ta thöôøng vì hoï giaûng noùi Chaùnh phaùp,... cho ñeán luoân luoân vì nghóa lôïi, maø soáng an oån an vui. "Gioáng nhö loaïi ñoà thöù hai tuy khoâng bò thuûng, khoâng bò hö, nhöng laïi bò thaám ræ, caùc ñeä töû Öu-baø-taéc, Öu-baø-di cuûa Ta laïi cuõng nhö vaäy. Ta thöôøng vì hoï giaûng noùi Chaùnh phaùp,... cho ñeán luoân luoân vì nghóa lôïi, maø soáng an oån an vui. "Gioáng nhö loaïi ñoà thöù ba vöøa bò thuûng, bò hö, bò thaám ræ; caùc ñeä töû dò hoïc ngoaïi ñaïo cuûa Ni-kieàn laïi cuõng nhö vaäy. Ta thöôøng vì hoï giaûng noùi Chaùnh phaùp, ban ñaàu, khoaûng giöõa, sau cuøng ñeàu thieän,

nghóa thieän, vò thieän, hoaøn toaøn thanh tònh thuaàn nhaát, phaïm haïnh thanh baïch, khai thò roõ raøng, duø nhieàu hay ít Ta cuõng vì hoï maø noùi. Neáu ñoái vôùi moät caâu noùi phaùp cuûa Ta maø hoï bieát ñöôïc nghóa cuûa noù, thì cuõng ñöôïc

soáng an oån, an vui maõi maõi.” Luùc thoân tröôûng Ñao Sö Thò nghe nhöõng gì Phaät noùi, taâm sôï haõi voâ cuøng, loâng toaøn thaân döïng ñöùng leân, lieàn ñeán tröôùc Phaät leã döôùi chaân, saùm hoái nhöõng loãi laàm: “Baïch Theá Toân, con nhö ngu, nhö si, khoâng toát, khoâng hieåu bieát; ñoái vôùi Theá Toân con ñaõ noùi nhöõng lôøi löøa doái hö traù khoâng chaân thaät.”

Sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû tuøy hyû laøm leã maø lui. M KINH 916. ÑAO SÖ THÒ (3)52 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Haûo y Yeâm-la taïi thoân Na-la. Baáy giôø coù thoân tröôûng Ñao Sö Thò ñeä töû cuûa Ni-kieàn, ñeán choã Phaät ñaûnh leã döôùi chaân, roài ngoài lui qua moät beân. Luùc aáy Theá Toân baûo thoân tröôûng:

“OÂng muoán baøn luaän veà nhöõng vaán ñeà gì? Ni-kieàn Nhaõ-ñeà Töû ñaõ noùi nhöõng gì?” Thoân tröôûng noùi: “Ni-kieàn Nhaõ-ñeà Töû noùi: Ngöôøi saùt sanh, taát caû ñeàu ñoïa vaøo trong ñòa nguïc. Vì haønh nhieàu, neân seõ daãn ñeán nôi ñoù53. Cuõng vaäy, troäm caép, taø daâm, noùi doái cuõng ñeàu ñoïa vaøo trong ñòa nguïc, vì haønh nhieàu, neân seõ daãn ñeán nôi ñoù.” Phaät baûo thoân tröôûng: “Neáu nhö Ni-kieàn Nhaõ-ñeà Töû noùi: Ngöôøi saùt sanh, taát caû ñeàu ñoïa vaøo trong ñòa nguïc. Vì haønh nhieàu, neân seõ daãn ñeán nôi ñoù. Neáu vaäy, seõ khoâng coù chuùng sanh ñoïa vaøo trong ñòa nguïc! Vaäy naøy thoân tröôûng, yù oâng theá naøo? Nhöõng chuùng sanh naøo baát cöù luùc naøo cuõng coù taâm saùt sanh? Luùc naøo hoï laïi coù taâm khoâng saùt sanh,… cho ñeán luùc naøo coù taâm

52.

Paøli, S. 42.8. Saíkha.

53.

Paøli: yaöbahulaö yaöbahulaö tena tena nìyatì ti, noù bò loâi keùo ñi bôûi nhöõng gì maø noù haønh nhieàu.

noùi doái, luùc naøo coù taâm khoâng noùi doái?” Thoân tröôûng baïch Phaät raèng: “Baïch Theá Toân, ñoái vôùi ngaøy ñeâm, con ngöôøi ít khi coù taâm saùt sanh,… cho ñeán ít khi coù taâm noùi doái, maø phaàn nhieàu laø khoâng coù taâm saùt sanh,… cho ñeán noùi doái.” Phaät baûo thoân tröôûng: “Neáu nhö vaäy, haù chaúng phaûi khoâng coù ngöôøi ñoïa vaøo trong ñòa nguïc sao? Nhö nhöõng gì Ni-kieàn Nhaõ-ñeà Töû noùi: Ngöôøi saùt sanh, taát caû ñeàu ñoïa vaøo trong ñòa nguïc, vì haønh nhieàu, neân seõ daãn ñeán nôi ñoù,… cho ñeán noùi doái cuõng laïi nhö vaäy.’ “Naøy thoân tröôûng, baäc Ñaïi Sö kia, xuaát hieän ôû theá gian, baèng giaùc töôûng suy löôøng, nhaäp vaøo coõi giaùc töôûng maø an truù; ñoái vôùi ñòa vò phaøm phu töï ñaët nhöõng ñieàu ñöôïc noùi, noùi, suy löôøng theo yù rieâng, vì caùc ñeä töû maø noùi phaùp nhö vaày: ‘Ai saùt sanh, taát caû ñeàu ñoïa vaøo trong ñòa nguïc, vì ñaõ taäp haønh nhieàu neân seõ daãn ñeán nôi ñoù,… cho ñeán noùi doái cuõng laïi nhö vaäy.’ Caùc ñeä töû cuûa vò aáy, neáu tin vaøo nhöõng lôøi noùi aáy, cho raèng: ‘Ñaïi Sö cuûa ta bieát nhöõng gì caàn bieát, thaáy nhöõng gì caàn thaáy, coù theå vì caùc ñeä töû noùi nhö vaày: ‘Neáu ai saùt sanh thì taát caû ñeàu ñoïa vaøo trong ñòa nguïc vì ñaõ taäp haønh nhieàu neân seõ daãn ñeán nôi ñoù.’ Ta voán coù taâm saùt sanh, troäm

caép, taø daâm, noùi doái neân seõ bò ñoïa vaøo trong ñòa nguïc.’ Vì maéc vaøo tri kieán nhö vaäy,… cho ñeán khoâng boû ñöôïc tri kieán naøy, neân chaúng chaùn caùi nghieäp kia, chaúng bieát hoái caûi noù; vaø ñoái vôùi ñôøi vò lai cuõng chaúng boû ñöôïc saùt sanh,… cho ñeán chaúng boû ñöôïc noùi doái. YÙ giaûi thoaùt54 cuûa hoï khoâng ñaày ñuû, tueä giaûi thoaùt cuõng khoâng ñaày ñuû; vì yù giaûi thoaùt ñaõ khoâng ñaày ñuû, tueä giaûi thoaùt khoâng ñaày ñuû, neân ñoù laø taø kieán huûy baùng Hieàn thaùnh. Vì nhaân duyeân taø kieán, neân sau khi thaân hoaïi maïng chung seõ sanh vaøo trong ñöôøng aùc ñòa nguïc. “Nhö vaäy, naøy thoân tröôûng, coù nhaân, coù duyeân chuùng sanh phieàn naõo55; coù nhaân, coù duyeân maø nghieäp cuûa chuùng sanh phieàn naõo56. “Naøy thoân tröôûng, Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc, Minh

54.
YÙ giaûi thoaùt N ¸Ñ ²æ¡A töùc taâm giaûi thoaùt. Paøli: cetovimutti.
55.
Haùn: phieàn naõo Ð ¸£¡A ôû ñaây ñöôïc hieåu laø oâ nhieãm.
56.
Töùc nghieäp bò oâ nhieãm.
Haïnh Tuùc, Thieän Theä, Theá Gian Giaûi, Voâ Thöôïng Só, Ñieàu Ngöï Tröôïng Phu, Thieân Nhaân Sö, Phaät, Theá Toân xuaát hieän ôû ñôøi, thöôøng vì chuùng sanh maø quôû traùch vieäc saùt sanh, khen ngôïi vieäc khoâng saùt sanh; quôû traùch vieäc troäm caép, taø daâm, noùi doái, maø khen ngôïi vieäc khoâng troäm caép, khoâng taø daâm, khoâng noùi doái vaø thöôøng ñem phaùp naøy giaùo hoùa, nhaéc nhôû laïi caùc baäc Thanh vaên laøm cho tin öa, nhôù ñeán laø: ‘Ñaïi Sö cuûa ta bieát roõ nhöõng ñieàu caàn bieát, thaáy nhöõng ñieàu caàn thaáy, neân quôû traùch vieäc saùt sanh, khen ngôïi vieäc khoâng saùt sanh,… cho ñeán quôû traùch vieäc noùi doái, khen ngôïi vieäc khoâng noùi doái. Töø tröôùc tôùi nay, vì ta ngu si khoâng coù trí tueä neân coù taâm saùt sanh, do ñoù neân nay ta töï aên naên traùch mình.’ Tuy khoâng theå laøm cho nhöõng nghieäp kia khoâng sanh khôûi nöõa, nhöng nhôø vaøo söï aên naên töï traùch naøy, maø ñôøi vò lai xa lìa ñöôïc saùt sanh,… cho ñeán xa lìa ñöôïc troäm caép, taø daâm, noùi doái vaø cuõng ñöôïc chaùnh yù giaûi thoaùt ñaày ñuû, tueä giaûi thoaùt ñaày ñuû. Khi yù giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt ñaõ ñaày ñuû roài, seõ khoâng coøn huûy baùng Hieàn thaùnh nöõa, thaønh töïu ñöôïc chaùnh khieán. Vì nhôø chaùnh kieán neân ñöôïc sanh veà ñöôøng laønh ôû coõi trôøi. “Nhö vaäy, naøy thoân tröôûng, coù nhaân, coù duyeân khieán nghieäp cuûa chuùng sanh phieàn naõo hay thanh tònh. “Naøy thoân tröôûng, Thaùnh ñeä töû ña vaên kia phaûi hoïc nhö vaày: ‘Tuøy theo ngaøy ñeâm maø quaùn saùt bieát coù taâm saùt sanh khôûi ít, bieát coù taâm khoâng saùt sanh khôûi nhieàu. Neáu coù taâm saùt sanh, thì seõ aên naên töï traùch mình laø chaúng ñuùng, chaúng toát. Neáu khoâng coù taâm saùt sanh, thì seõ khoâng coù söï oaùn thuø, taâm sanh tuøy hyû. Do tuøy hyû, hoan hyû sanh. Do hoan hyû sanh, taâm khinh an. Do taâm khinh an, taâm caûm thoï laïc. Do caûm thoï laïc, taâm ñònh. Do taâm ñònh, taâm cuûa vò Thaùnh ñeä töû caâu höõu vôùi Töø, khoâng coøn oaùn haän, khoâng coøn ganh gheùt, khoâng coøn saân nhueá, roäng lôùn voâ

cuøng, bao truøm caû moät phöông, an truï chaùnh thoï. Töø hai phöông, ba phöông cho ñeán boán phöông, boán beân treân, döôùi khaép caû theá gian taâm ñeàu caâu höõu vôùi Töø, khoâng coøn oaùn haän, khoâng coøn ganh gheùt, khoâng coøn saân nhueá, roäng lôùn voâ cuøng, neáu kheùo tu taäp ñaày khaép caùc phöông, an truï chaùnh thoï ñaày ñuû.” Baáy giôø, Theá Toân duøng moùng tay queät moät tí ñaát roài baûo thoân tröôûng Ñao Sö Thò raèng: “Theá naøo thoân tröôûng, ñaát trong moùng tay Ta laø nhieàu hay ñaát

ñaïi ñòa nhieàu?” Thoân tröôûng baïch Phaät raèng: “Baïch Theá Toân, ñaát trong moùng tay raát laø ít so vôùi ñaát ñaïi ñòa voâ löôïng voâ soá.” Phaät baûo thoân tröôûng: “Nhö ñaát ñaõ queät ôû treân laø quaù ít so vôùi soá ñaát ñaïi ñòa voâ löôïng. Cuõng vaäy, ñoái vôùi ngöôøi tu taäp taâm caâu höõu vôùi Töø, tu taäp nhieàu, caùc nghieäp coù soá löôïng nhö ñaát ñaõ queät ôû treân, khoâng theå mang ñi, khoâng theå khieán truï. Cuõng vaäy, neáu duøng taâm Bi ñeå ñoái trò vôùi troäm caép, duøng taâm Hyû ñeå ñoái trò vôùi taø daâm, duøng taâm Xaû ñeå ñoái trò vôùi noùi doái, thì seõ khoâng so saùnh ñöôïc!” Trong khi Phaät noùi nhöõng lôøi naøy, thoân tröôûng Ñao Sö Thò, xa lìa traàn caáu, ñaéc phaùp nhaõn tònh. Thoân tröôûng thaáy phaùp, ñaéc phaùp, hieåu phaùp, bieát phaùp, thaâm nhaäp phaùp, xa lìa caùc nghi hoaëc, khoâng do ngöôøi khaùc, khoâng theo ngöôøi khaùc, ñöôïc voâ sôû uùy ôû trong Chaùnh phaùp luaät. Töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, quyø goái beân höõu saùt ñaát, chaép tay baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con ñaõ ñöôïc ñoä! Baïch Theá Toân, con ñaõ sieâu vieät! Baïch Theá Toân, hoâm nay con xin nöông veà Phaät, nöông veà Phaùp, nöông veà Taêng Tyø-kheo, suoát ñôøi con xin laøm Öu-baø-taéc. Thí nhö ngöôøi muoán tìm ñeøn saùng, laáy ñuoâi ngöïa laøm tim ñeøn, muoán thoåi cho löûa böøng leân, nhöng cuoái cuøng khoâng ñöôïc saùng, cuõng chæ töï laøm meät mình chöù ñeøn thì khoâng bao giôø saùng. Con cuõng nhö vaäy, muoán tìm minh trí nôi caùc Ni-kieàn Töû ngu si, maø gaàn guõi vôùi ngu si, hoøa hôïp vôùi ngu si, phuïng söï moät caùch ngu si, cuõng chæ töï laøm khoå meät mình, chöù khoâng bao giôø ñöôïc minh trí. Cho neân, hoâm nay laàn thöù hai con xin nöông veà Phaät, nöông veà Phaùp, nöông veà Taêng Tyø-kheo. Töø nay trôû ñi, ñoái vôùi Ni-kieàn Töû ngu si, khoâng toát, khoâng hieåu bieát kia ít tin, ít kính, ít quyù meán, ít nhôù ñeán, nay xa lìa hoï. Theá neân, hoâm nay laàn thöù ba con xin nöông veà Phaät, nöông veà Phaùp, nöông veà Taêng Tyø-kheo, nguyeän suoát ñôøi laøm Öu-baø-taéc, töï laøm saïch taâm mình.” Sau khi thoân tröôûng Ñao Sö Thò nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû tuøy hyû, laøm leã maø lui. M

KINH 917. TAM CHUÛNG ÑIEÀU MAÕ57 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù- veä. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Theá gian coù ba loaïi ngöïa ñeå ñieàu phuïc58. Nhöõng gì laø ba? Coù loaïi nhanh nhaïy hoaøn toaøn, nhöng saéc khoâng hoaøn toaøn, hình theå khoâng ñaày ñuû; coù loaïi ngöïa saéc hoaøn toaøn, nhanh nhaïy hoaøn toaøn, nhöng hình theå khoâng ñaày ñuû; coù loaïi ngöïa nhanh nhaïy hoaøn toaøn, saéc hoaøn toaøn vaø hình theå ñaày ñuû. Cuõng vaäy, coù ba haïng ngöôøi ñieàu phuïc ñöôïc. Nhöõng gì laø ba? Coù haïng ngöôøi beùn nhaïy hoaøn toaøn, nhöng saéc khoâng

hoaøn toaøn, hình theå khoâng ñaày ñuû; coù haïng ngöôøi beùn nhaïy hoaøn toaøn, saéc hoaøn toaøn, nhöng hình theå khoâng ñaày ñuû; coù haïng ngöôøi beùn nhaïy hoaøn toaøn, saéc hoaøn toaøn vaø hình theå cuõng ñaày ñuû. “Naøy Tyø-kheo, theá naøo laø haïng ngöôøi beùn nhaïy hoaøn toaøn, nhöng saéc khoâng toaøn veïn, hình theå khoâng ñaày ñuû, khoâng ñieàu phuïc ñöôïc? Haïng ngöôøi bieát nhö thaät raèng ‘Ñaây laø Khoå’, ‘Ñaây laø Khoå taäp’, ‘Ñaây laø Khoå dieät’, ‘Ñaây laø Khoå dieät ñaïo’. Quaùn nhö vaäy maø ñoaïn taän ba keát: thaân kieán, giôùi thuû vaø nghi. Ñoaïn taän ba keát naøy thì ñöôïc Tu-ñaø-hoaøn, khoâng coøn bò rôi vaøo phaùp ñöôøng aùc, quyeát ñònh höôùng ñeán Chaùnh giaùc; chæ coøn baûy laàn qua laïi Trôøi, Ngöôøi, roát raùo thoaùt khoå. Ñoù goïi laø beùn nhaïy hoaøn toaøn. Theá naøo laø saéc khoâng ñaày ñuû? Neáu coù ai hoûi veà Luaän, Luaät maø khoâng theå duøng lôøi noùi, yù nghóa ñaày ñuû ñeå theo ñoù thöù töï trình baøy ñaày ñuû, ñoù goïi laø saéc khoâng ñaày ñuû. Theá naøo laø hình theå khoâng ñaày ñuû? Chaúng phaûi ñöùc lôùn, tieáng taêm, maø caûm hoùa ñeán nhöõng thöù nhö: y phuïc, ñoà aên thöùc uoáng, giöôøng naèm, thuoác men. Ñoù goïi laø ngöôøi beùn nhaïy hoaøn toaøn, nhöng saéc khoâng ñaày ñuû vaø hình theå khoâng ñaày ñuû.

“Theá naøo goïi laø haïng ngöôøi beùn nhaïy hoaøn toaøn, saéc ñaày ñuû, nhöng hình theå khoâng ñaày ñuû? Haïng ngöôøi bieát nhö thaät raèng ‘Ñaây laø Khoå’, ‘Ñaây laø Khoå taäp’, ‘Ñaây laø Khoå dieät’, ‘Ñaây laø Khoå dieät ñaïo’... cho ñeán roát raùo thoaùt khoå, ñoù goïi laø beùn nhaïy hoaøn toaøn. Theá naøo laø saéc ñaày ñuû? Neáu coù ngöôøi hoûi veà Luaän, Luaät... cho ñeán coù theå vì hoï maø giaûi noùi, ñoù goïi laø saéc ñaày ñuû. Theá naøo goïi laø hình theå khoâng ñaày ñuû? Chaúng phaûi ñöùc lôùn, tieáng taêm, neân khoâng theå caûm hoùa ñeán: y

57.

AÁn Thuaän Hoäi Bieân, töông öng 43, “Maõ töông öng” goàm möôøi kinh, 13257-13266 (Ñaïi Chaùnh, 917-926). Phaàn lôùn töông ñöông caùc kinh thuoäc Aíguttara. Ñaïi Chaùnh kinh 917, Paøli, A. 3.137. Assakhaôuíka. Cf. N0100(143)

58.

Ñieàu maõ ½Õ °¨¡F N0100(143): baát ñieàu chi maõ, ngöïa chöa ñöôïc huaán luyeän. Paøli: assakhaluíka.

phuïc, ñoà aên thöùc uoáng, ngoïa cuï, thuoác men, ñoù goïi laø ngöôøi beùn nhaïy hoaøn toaøn, saéc ñaày ñuû, nhöng hình theå khoâng ñaày ñuû. “Theá naøo laø haïng ngöôøi beùn nhaïy hoaøn toaøn, saéc ñaày ñuû, hình theå ñaày ñuû? Haïng ngöôøi bieát nhö thaät raèng ‘Ñaây laø Khoå’, ‘Ñaây laø Khoå taäp’, ‘Ñaây laø Khoå dieät’, ‘Ñaây laø Khoå dieät ñaïo’... cho ñeán roát raùo thoaùt khoå, thì ñoù goïi laø nhaïy beùn hoaøn toaøn. Theá naøo laø saéc ñaày ñuû? Neáu coù ai hoûi veà Luaän, Luaät,... cho ñeán coù theå giaûi noùi, ñoù goïi laø saéc ñaày ñuû. Nhöõng gì laø hình theå ñaày ñuû? Ñöùc lôùn, tieáng taêm,... cho ñeán ngoïa cuï, thuoác men, ñoù goïi laø hình theå ñaày ñuû; vaø ñoù cuõng goïi laø haïng ngöôøi beùn nhaïy hoaøn toaøn, saéc ñaày ñuû, hình theå ñaày ñuû.” Sau khi Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Ñöùc Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 918. THUAÄN LÖÔNG

MAÕ59 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät ôû trong vöôøn Truùc, khu Ca-lan-ñaø, thaønh Vöông xaù. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Theá gian coù ba loaïi ngöïa toát. Nhöõng gì laø ba? Coù loaïi ngöïa nhanh nhaïy ñaày ñuû, nhöng saéc chaúng ñaày ñuû, hình theå chaúng ñaày ñuû; coù loaïi ngöïa nhanh nhaïy ñaày ñuû, saéc ñaày ñuû, nhöng hình theå khoâng ñaày ñuû; coù loaïi ngöïa nhanh nhaïy ñaày ñuû, saéc ñaày ñuû, hình theå ñaày ñuû. ÔÛ trong Chaùnh phaùp luaät cuõng coù ba haøng thieïân nam. Nhöõng gì laø ba? Coù haøng thieän nam nhanh nhaïy ñaày ñuû, nhöng saéc khoâng ñaày ñuû, hình theå chaúng ñaày ñuû; coù haøng thieän nam nhanh nhaïy ñaày ñuû, saéc ñaày ñuû, nhöng hình theå khoâng ñaày ñuû; coù haøng thieän nam nhanh nhaïy ñaày ñuû, saéc ñaày ñuû, hình theå ñaày ñuû.

“Theá naøo laø haøng thieän nam nhanh nhaïy ñaày ñuû, nhöng saéc khoâng ñaày ñuû, hình theå khoâng ñaày ñuû? Haøng thieän nam bieát nhö thaät veà Khoå Thaùnh ñeá, bieát nhö thaät veà söï Taäp khôûi khoå Thaùnh ñeá, bieát nhö thaät veà söï Dieät taän khoå Thaùnh ñeá, bieát nhö thaät veà Con ñöôøng ñöa ñeán söï Dieät taän khoå Thaùnh ñeá. Khi ñaõ bieát nhö vaäy, ñaõ thaáy nhö vaäy roài, tröø ñöôïc naêm haï phaàn keát söû ñoù laø: thaân kieán, giôùi thuû, nghi, tham duïc vaø saân nhueá. Sau khi ñaõ ñoaïn ñöôïc naêm haï phaàn keát söû naøy roài thì ñöôïc Sanh Baùt-nieát-baøn, chöùng A-na-haøm, khoâng sanh trôû laïi coõi ñôøi naøy nöõa. Ñoù goïi laø haøng thieän nam nhanh nhaïy ñaày ñuû. Theá naøo laø saéc khoâng ñaày ñuû? Neáu coù ai hoûi veà Luaän, Luaät maø khoâng coù khaû naêng hieåu

59. Paøli, A. 3.138 Assadassa. Cf. N0100(144).

roõ hình thöùc cuõng nhö yù nghóa cuûa noù ñeå theo ñoù laàn löôït quyeát ñònh giaûi noùi, ñoù goïi laø saéc khoâng ñaày ñuû. Theá naøo laø hình theå khoâng ñaày ñuû? Chaúng phaûi tieáng taêm, ñöùc lôùn, maø coù khaû naêng caûm hoùa taøi lôïi, cuùng döôøng, y phuïc, ñoà aên thöùc uoáng, thuoác men tuøy beänh, ñoù goïi laø haøng thieän nam nhanh nhaïy ñaày ñuû, nhöng saéc chaúng ñaày ñuû, hình theå chaúng ñaày ñuû.

“Theá naøo laø nhanh nhaïy ñaày ñuû, saéc ñaày ñuû, nhöng hình theå chaúng ñaày ñuû? Haøng thieän nam bieát nhö thaät veà Khoå Thaùnh ñeá naøy,... cho ñeán ñaït ñöôïc Sanh Baùt-nieát-baøn, chöùng A-na-haøm, khoâng sanh trôû laïi ñôøi naøy nöõa, ñoù goïi laø nhanh nhaïy ñaày ñuû. Theá naøo laø saéc ñaày ñuû? Neáu coù ai hoûi veà Luaän, Luaät, coù khaû naêng ñem vaên nghóa laàn löôït tuøy thuaän quyeát ñònh maø giaûi noùi, thì ñoù goïi laø saéc ñaày ñuû. Theá naøo laø hình theå chaúng ñaày ñuû? Chaúng phaûi tieáng taêm, ñöùc lôùn, maø coù khaû naêng caûm hoùa taøi lôïi, cuùng döôøng, y phuïc, ñoà aên thöùc uoáng, thuoác men tuøy beänh, thì ñoù goïi laø thieän nam nhanh nhaïy ñaày ñuû, saéc ñaày ñuû, nhöng hình theå chaúng ñaày ñuû. “Theá naøo laø thieän nam nhanh nhaïy ñaày ñuû, saéc ñaày ñuû, hình theå ñaày ñuû? Haøng thieän nam bieát nhö thaät veà Khoå Thaùnh ñeá naøy,... cho ñeán chöùng ñaït Sanh Baùt-nieát-baøn A-na-haøm, khoâng coøn sanh trôû laïi coõi ñôøi naøy nöõa, ñoù goïi laø nhanh nhaïy ñaày ñuû. Theá naøo laø saéc ñaày ñuû? Neáu coù ai hoûi veà Luaän, Luaät,... cho ñeán maø vì hoï giaûi noùi, ñoù goïi laø saéc ñaày

ñuû. Theá naøo laø hình theå ñaày ñuû? Laø tieáng taêm, ñöùc lôùn coù khaû naêng caûm hoùa taøi lôïi,... cho ñeán caùc loaïi thuoác men, thì ñoù goïi laø hình theå ñaày ñuû, ñoù cuõng goïi laø haønh thieän nam nhanh nhaïy ñaày ñuû, saéc ñaày ñuû, hình theå ñaày ñuû."

Sau khi Phaät daïy kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät ñaõ daïy, hoan hyû vaâng laøm.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.